

UVODNA RIJEČ

(Ne)sigurna Hrvatska pri kraju mandata

Piše: Jasna A. Petrović

Ako prosječni radnik u veljači 2023. godine „vrijedi“ 1.106 eura, koliko vrijedi prosječni hrvatski umirovljenik? Prosječna je mirovina u veljači iznosila 389 eura, pa je tako njezin udjel u prosječnoj plaći pao na 35,1 posto. Mislite da smo pogriješili u računi, jer nerijetko vidite kako ministri i statističari iznose posve druge brojke? Nismo. Baš tako: od onog dana kad iz rada prijedete u mirovinu, vrijedite samo 35 posto samoga sebe. Tog je dana cvrčak pobijedio mrava, a Ezopova je bajka otišla u zaborav. Sada su svi mravi izjednačeni sa cvrčcima, radili ne radili, svi su gladni.

Od tog dana morate reducirati posjete prijatelja ili prijateljima, jer to košta, nema više pozivanja potomaka i šire obitelji na nedjeljne ručkove, morate u apoteci pitati za jeftinije lijekove, te početi slijediti akcijske cijene po šoping centrima.

Istina, u većini suvremenih društava starije su osobe društveno marginalizirane i ekonomski ugroženije u odnosu na pripadnike mlađih dobnih skupina, ali njihova relativna vrijednost u odnosu na prosječnog radnika se kreće od barem 55 do 65 posto, a krajem osamdesetih godina u bivšoj Jugi je bila čak 79 posto.

Osim nedostatnih materijalnih dobara i veće ekonomske ovisnosti, starost prati društvena isključenost, što se ogleda u smanjenju broja i kvalitete odnosa s drugima, rjeđem sudjelovanju u kulturnim aktivnostima te nejednaku pristupu financijskim i drugim materijalnim dobrima zajednice. I opravdano se može postaviti pitanje kako osigurati da sve veći broj starijih građana uživa dostojanstvenu starost i bude trajno društveno uključeno.

Sigurno ne po novom inovativnom modelu novog ministra financija Primorca, koji će rezati mirovinske doprinose i to baš za najniže plaće kojima će onda država pokrivati mirovine. I neće on prihvatiti niti povećanje osobnog odbitka sa 4.000 na 5.000 kuna, odnosno sa 530,90 eura na 663,61 eura, koliko traže umirovljeničke udruge, poslodavci i sindikati. Ne, kaže on, „smatramo da trebamo iznaći određena rješenja koja će pomoći i onim kategorijama građana kojima se do sada navodno nije moglo pomagati. Naravno, svi su bili fokusirani na osnovni osobni odbitak, a povećanje odbitka njima ne pomaže jer ionako nisu bili u poreznim škarama“. Tvrdi kako ne treba „pomagati srednjem i višem sloju“. Jer, po njemu, svi koji imaju dohodak od 530 eura su „dovoljno bogati“ da mogu dostojanstveno živjeti. Ubijanje srednje klase se, dakle, nastavlja, i to kao službena politika Vlade.

Podsjetimo se što je u svojem predizbornom dokumentu „Sigurna Hrvatska“ nudio HDZ ukoliko dobije novi mandat, koji sad i ima, i opet se nada novome. U tom dokumentu iz 2020. HDZ umirovljenicima poručuje i da će im u sljedećem mandatu nastaviti „podizati mirovine s ciljem da prosječna mirovina dosegne 50 posto od prosječne neto plaće, a da se istodobno umanje razlike među mirovinama“. Ma bravo, dečki i cure. Eto, tek je 2023. na pola puta, a vi ste ih sa 40 posto uspjeli smanjiti na 35 posto. Blago nama s vama i s vašim inovacijama i vrijednosnim politikama. Što biste rekli: Idemo dalje!

U OVOM BROJU:

MIROVINE IZ BIVŠE JUGOSLAVIJE Srpske mirovine gotovo dostigle hrvatske!

MINISTAR REŽE MIROVINSKE DOPRINOSE?

Umirovljenici će morati u prosvjede

INTERVJU

IVAN SERDAR, RAVNATELJ HZMO-a

Većina zahtjeva za isplatu dijela obiteljske mirovine riješit će se do lipnja

PENALIZACIJA PRINUDNIH UMIROVLJENIKA

Oni su kažnjeni doživotnom kaznom

PRITUŽBA ZBOG DISKRIMINACIJE UVAŽENA

Pravda stigla nakon smrti

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika Hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Radnici i umirovljenici u istoj borbi

Povodom Međunarodnog dana rada Savez samostalnih sindikata Hrvatske organizirao je obilježavanje tog praznika u Tvornici kulture u Zagrebu. U uvodnom obraćanju predsjednik SSSH Mladen Novosel upozorio je da je Hrvatska na samom dnu ljestvice 20 članica Eurozone po bruto plaći, bruto satnici i mirovinama. Domaći radnici koji su stručni u svojim poslovima odlaze u zapadne zemlje, dok ih zamjenjuju strani radnici kojima se isplaćuje minimalna plaća i snižava se cijena rada.

S pozornice su upućeni i zahtjevi Hrvatskoj udruzi poslodavaca (HUP) koju se poziva da potiče sektorsko kolektivno pregovaranje, posebno u djelatnostima gdje njihove udruge odbijaju kolektivno pregovarati. Drugi zahtjev odnosi se na uvođenje minimalnih plaća za jednostavne, složenije i zahtjevnije poslove. Vladu RH Novosel je pozvao da potiču sektorsko kolektivno pregovaranje, uvede dodatne kriterije za udruge poslodavaca kada se radi o reprezentativnosti i ono najvažnije, da konačno ojača Državni inspektorat koji je dužan kontrolirati provođenje proširenih granskih kolektivnih ugovora, no do sada nije napravio niti jedan izvid.

Protiv Primorčeve reforme

Na kraju govora, Novosel se osvrnuo na najave ministra financija Primorca o cjelovitoj poreznoj reformi i novim poreznim rasterećenjima. Poručio je kako se ne smiju prelomiti preko leđa države jer to onda znači još manje mirovine u budućnosti.

Kao predstavnik umirovljenika, potpredsjednik Sindikata umirovljenika Hrvatske za regiju Istok Mato Obradović u svom govoru je kazao kako je geslo svih sindikalista kako je radom stvoren čovjek, no nitko osim Sindikata umirovljenika ne kaže dovoljno glasno da onoga dana kad službeno stupite u mirovinu, vrijedite samo 35 posto samih sebe, malo više od trećine jednog radnika.

„Tu smo na vrhu crne ljestvice ne samo na području država nastalih iz bivše Jugoslavije, već i u Europskoj uniji. U Makedoniji udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći je 53 posto, u Sloveniji 62 posto, u Srbiji i Crnoj Gori nešto manje od 50 posto, u Bosni i Hercegovini oko 40 posto. I onda neki ministri najavljuju da će se smanjiti doprinosi za mirovine, kao da već sada nije najniži u EU, tek 15 posto za mirovine javnog stupa, jer je pet posto oduzeto za obvezni drugi stup - onaj kakav je ukinut ili zamrznut u većini zemalja. Bankari se igraju novcima radnika, a čak njih 84 posto, kao u što je slučaj u prva tri mjeseca ove godine, vraćaju se u prvi stup, na državne jaslje“, kazao je Mato.

Dodao je kako vladajući moraju vratiti dostojanstvo radu, moraju vratiti dostojanstvo pravu, a cvrčka iz basne poslati u zaborav te kako umirovljenici podržavaju borbu sindikata za povećanje plaća, a osobito za čvrstu i obveznu minimalnu plaću kojom će se

omogućiti normalan život, ali to isto traže i za minimalnu mirovinu kakve u Hrvatskoj nema. Na kraju je čestitao Praznik rada svima i pozvao da se uvede i kvalitetnije usklađivanje mirovina, ali i da se umjesto isplaćivanja sada već petog dodatka na mirovinu ubuduće isplaćuje 13. mirovina koju bi dobivali svi umirovljenici.

Srce solidarnosti za Matu

Posebnu čestitku za Međunarodni praznik rada onim radnicama i radnicima koji moraju raditi na taj dan, poslala je predsjednica Ženske sekcije SSSH Emina Ibrahimović (STUH), koja je naglasila i da je sve više nasilja nad ženama na radnom mjestu, a nažalost svjedoci smo i ubojstava na radnom mjestu. Najugroženije su radnice u uslužnim djelatnostima, kao što su trgovine, ugostiteljstvo i ostale. Kazala je kako godinama Ženska sekcija SSSH traži od Vlade RH da ratificira Konvenciju 190. o zlostavljanju i uznemiravanju žena na radnom mjestu. Nažalost nikakav odgovor nisu dobili.

Među visokim uzvanicima govore su održali predsjednik RH Zoran Milanović, izaslanik predsjednika Vlade RH Ivan Vidiš, izaslanica predsjednika Hrvatskog sabora Majda Burić, ravnatelj Uprave za rad i zaštitu na radu Dražen Opalić i glavna direktorica Hrvatske udruge poslodavaca Irena Weber.

Obilježavanje Praznika rada u Tvornici završilo je dodjelom nagrada, pa je tako glavnu nagradu za Srce sindikalne solidarnosti dodijeljena Suzani Rajković, sindikalnoj povjerenici Sindikata obrazovanja, medija i kulture (SOMK), dok je povelja SSSH povjereniku za zaštitu na radu dodijeljena Branku Korošecu, povjereniku Sindikata PPDIV u Podravci.

Povelje SSSH za sindikalni rad koji je značajno pomogao u jačanju kapaciteta SSSH dobili su SUH-ov potpredsjednik Mato Obradović, zatim Mišel Klasić, sindikalni povjerenik PPDIV-a u PIK Vrbovcu, Marin Soldatek, sindikalni povjerenik SMH-IS u tvrtki Kostwein, Branko Šafranko, sindikalni povjerenik SGH u podružnici Monter-Strojarske montaže iz Zagreba te Francuska demokratska konfederacija rada.

USKORO IZMJENA ZAKONA O NACIONALNOJ NAKNADI Održan prvi sastanak skupine

Uponedjeljak 17. travnja 2023. u Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike održan je prvi sastanak Radne skupine za izmjenu Zakona o nacionalnoj naknadi, a na kojem su između ostalih sudjelovali Ivan Vidiš, državni tajnik Melita Čičak, ravnateljica uprave za mirovinski sustav, te predsjednice SUH-a Jasna Petrović i Matice umirovljenika Višnja Fortuna.

U pripremljenoj prezentaciji izneseni

su podaci kako je od dana stupanja na snagu zakona od 1. siječnja 2021. do 31. ožujka 2023. podneseno 14.486 zahtjeva, a da je na dan 31. ožujka 2023. bilo 6.592 korisnika, što je daleko manje od predviđenih 20.000.

S ciljem povećanja broja korisnika na sastanku se raspravljalo o mogućnostima ublažavanja uvjeta za ostvarivanje prava na nacionalnu naknadu, poput uvjeta prebivališta na području RH u

neprekidnom trajanju od 20 godina na samo 10 godina, kao i podizanja iznosa naknade s obzirom na visinu iznosa zajamčene minimalne naknade na početnih 150 eura. Važno je, naglasila je Petrović, uvesti i besplatnu dostavu te naknade poštom, kao i da se makne uvjet posjedovanja IBAN-a, jer mnogi siromašni potencijalni korisnici nemaju bankovni račun. Članovi Skupine su se u gotovo svemu usuglasili.

Umirovljenici će morati u prosvjede

U gledni znanstvenici čije projekte i nade za „rad“ u upravnim vijećima ili nadzornim odborima nerijetko financiraju obvezni mirovinski fondovi, odnosno strane banke u Hrvatskoj, vole prikazivati hrvatski mirovinski sustav kao neodrživ, a često dobivaju široki medijski prostor. Sada su sliku navodne neodrživosti donekle popravile nove računice, pa tako ministar rada, mirovinskog sustava itd. Marin Piletić na pitanje novinara kako misli da će doći do rasta mirovina ako će se smanjivati doprinosi, navodi kako mirovinski doprinosi trenutno pokrivaju 62 posto isplata za mirovine, što predstavlja porast, koji se može zahvaliti većim plaćama. Preostalih se oko 38 posto za mirovine isplaćuje iz proračunskih sredstava, kaže, a cilj je da taj omjer ne bude narušen.

Sindikata umirovljenika i neki nezavisni znanstvenici imaju posve drukčiju računicu od one na kojoj ministar financija Marko Primorac gradi svoju čudovišnu (ne bajkovitu, već horor) poreznu reformu. Kraljević Marko bi buzdovanom otkrnuo još komadić prvog javnog stupa, od kojega su Račan i Vidović još 2002. iščupali četvrtinu, da bi to dali za potrebe casino-ekonomije fond-menadžerima drugog mirovinskog stupa. Istina, Primorac se brani kako neće dirati u drugi stup (što bi, zapravo trebao), već će samo smanjiti doprinose iz prvog stupa. Ma dajte, najte! Povećat će plaće tako da umirovljenicima uzme, a da ni državu ne košta. Stoga i jest jasno kako takve konfabulacije podržavaju samo Hrvatska udruga poslodavaca i drugi lukavi poslodavci koji bi povećavali plaće, ali tako da ih plaća država, koja bi Markovim poučkom još više morala krpiti mirovinski fond.

Marko jaše na junačkom Šarcu

Gotovo sve zemlje Europske unije usmjere su na snaženje prvog mirovinskog stupa, javnog ili državnog, kako u kojoj zemlji, a većina mirovine temelji na minulom radu i veličini uplaćenih doprinosa. S tim da su doprinosi za javni stup uvelike viši od 20 posto, do čak 26 posto u Češkoj i Francuskoj ili 33 posto u Italiji, a kod nas je on srušen na jadni 15 posto. Pa baš zbog toga su mirovine u Hrvatskoj sramotno niske, dok to prikrivamo nategnutim statistikama o prosječnim mirovinama „bez međunarodnih ugovora“. I ušlo to u narodni običaj, prikazivati stvari neistinitima. Time je Marko na junačkom

konju Šarcu dosegao minhauzenov sindrom i objavio rat radnicima i umirovljenicima.

Da se ne zaboravi reći kako je relativna vrijednost mirovine u Hrvatskoj trenutno najniža u Europskoj uniji i iznosi samo 35,1 posto, što znači da radnik danom odlaska u mirovinu počne vrijedi samo trećinu sebe samoga, zar ne?

Zato se Savez samostalnih sindikata Hrvatske oštro usprotivio bilo kakvom modelu smanjivanja doprinosa za mirovinsko osiguranje, uključujući promjene u stopi doprinosa, kao i osnovici na koju se on obračunava. Svaki potez u tom smjeru izuzetno je štetan i opasan za budućnost mirovinskog sustava i razinu mirovinskih prava, ali i za samu politiku plaća. Da prostora za rast plaća itekako ima i bez poreznog rasterećenja govore i podaci Registra godišnjih financijskih izvještaja Fine, koji pokazuju da je u 2021. godini ukupna dobit

hrvatskih poduzetnika rasla za 109,6 posto u odnosu na prethodnu godinu, dok su plaće povećane za samo 6,1 posto.

Reži dobit, a ne doprinose

Prihvatanje teze da rast plaća nije moguć osim kroz porezno rasterećenje vodi nas zakopavanju u poziciju zemlje s niskom cijenom rada, umjesto na put približavanja razini ekonomskog razvoja i životnog standarda starih članica Europske unije.

SSSH potvrđuje da troškovi mirovinskih prava stečenih iz rada trenutno nisu u potpunosti pokriveni uplatama doprinosa za mirovinsko osiguranje, a ovom bi Primorčevom reformom postali još više zemlja niske stope zaposlenosti, visokog udjela sive ekonomije, i smanjenju veze između mirovinskih prava i rada. U budućnosti to će visinu mirovina učiniti još nižom, a stopa siromaštva starijih osoba će porasti na više od današnjih 32,4 posto.

Također, suprotno često navođenim tezama, glavna razlika između našeg poreznog sustava i onog većine država članica EU je u tome što Hrvatska snažno oporezuje potrošnju, a izuzetno slabo dobit od kapitala i imovinu. Porezno opterećenje rada, koje se pokušava prikazati kao glavni problem, pritom je među nižima u Europi. Prema podacima Europske komisije, udio poreza na rad u ukupnim poreznim prihodima u Hrvatskoj je 2021. godine iznosio 37,7 posto i uz Bugarsku bio najniži među državama članicama, dok je prosjek EU iznosio 53,3 posto.

Njihova i naša matematika

Dugoročna šteta sadašnjim umirovljenicima, kojima bitno treba podići mirovine, ukinuti penalizaciju kad steknu uvjet dobi za umirovljenje, popraviti model usklađivanja mirovina, uvesti minimalnu (a ne najnižu) mirovinu, uvesti trinaestu mirovinu umjesto pet jednokratnih dodataka koji niti ne ulaze u mirovinu, samo je jedna od šteta, ali glavnu će platiti javne financije i budući umirovljenici.

Profesor emeritus ekonomskih znanosti Željko Garača reagirao je na LinkedInu oštro osudivši najavu Primorca o smanjenju doprinosa za mirovinsko osiguranje iz prvog stupa, jer je to nova tragedija na tragediju drugog stupa. No, k tome se pita kako tragičnost aktualne mirovinske reforme ne razumije sveučilišni profesor koji se bavi javnim financijama. „Plaći, voljena zemljo!“, zaključuje Garača.

Što je preostalo umirovljenicima? Šaka? Ako im je šaka slaba, poslužiti će štaka. Da, umirovljenici za jesen najavljuju prosvjede na ulicama većih gradova, jer to je očito jedini jezik koji čuju oni koji odlučuju.

Naša matematika kaže: u 2023. godini se očekuju mirovinski rashodi u visini od 6,56 milijardi eura, od čega 4,02 milijardi prikupljenih iz mirovinskih doprinosa. No, kako su u predviđenim rashodima i mirovine stečene prema posebnim propisima, čiji je obveznik plaćanja država, onda uz prihode od doprinosa treba dodati i oko 1,5 milijardi eura za „državne obveze“ propisane zakonima, pa to iznosi 5,52 milijarde, čime je visina pokrivenosti rashoda prihodima čak 84 posto. A ne 62 posto, gospodo. Hrvatski mirovinski fond ima prostora i za rast mirovina i njihovu adekvatnost.

Jasna A. Petrović

Pravda stigla nakon smrti

Po zatraženom ovlaštenju Nike Kutije iz Varaždinskih Toplica, sina pokojne Milke Kutije iz sela Lisičići kraj Benkovca, Sindikat umirovljenika Hrvatske je 30. studenoga 2021. godine podnio pritužbu Pučkoj pravobraniteljici za slučaj diskriminacije temeljem dobi, (ne)obrazovanosti, imovnog i zdravstvenog stanja, a kako bi se zaštitile starije osobe koje se sustavno diskriminira po različitim osnovama.

Naime, 94-godišnja baka Milka Kutija iz sela Lisičić kod Benkovca redovito je primala 1.014 kuna mirovine ostvarene u Hrvatskoj, a dostavljana joj je putem poštara na kućnu adresu u ruke, gdje je cijeli život živjela u Hrvatskoj na istoj adresi. Njoj je trebalo isplatiti Covid dodatak u najvećem iznosu od 1.200 kuna, koji joj, međutim, nije isplaćen, s formalnim obrazloženjem HZMO-a kako ona nije bila na „referentni datum evidentirana u lokalnoj policijskoj postaji s prebivalištem na adresi“ na kojoj je primala svaki mjesec mirovinu, te i svaki dan topli obrok preko benkovačkog Caritasa.

Diskriminacija je utvrđena

Konačno je, ali nažalost, gotovo godinu dana nakon njezine smrti, Milki Kutiji stigla pozitivna „presuda“. Naime, Ured Pučke pravobraniteljice je obavijestio SUH da je završio ispitni postupak po pritužbi. Milki Kutija nije isplaćen tzv. COVID dodatak jer nije imala uredno regulirano prebivalište, kako tvrde policija i mirovinsko.

Ured Pučke pravobraniteljice navodi kako je, nakon detaljne analize očitovanja koje su im dostavili Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Ministarstvo unutarnjih poslova i Državna geodetska uprava utvrdio osnovanost sumnje na neizravnu diskriminaciju temeljem dobi, obrazovanja i zdravstvenog stanja. Kada je riječ o prebivalištu pok. gđe Kutija, ona je sve do svoje smrti 2022. godine stanovala u istoj kući, na adresi Lisičići 0, koja je kasnije promijenjena u Lisičići 58, no ona o tome nije bila informirana.

HZMO se „obranio“ navodom kako oni ne utvrđuju činjenicu prebivališta nego se podatak o tome pribavlja iz službenih evidencija MUP-a. Pučka pravobraniteljica je u predmetnom slučaju ukazala da je navedenu situaciju moguće gledati kao neizravnu diskriminaciju i to interseksijsku, pri čemu odredbene kategorije građana zbog nekih svojih karakteristika nisu u jednakoj poziciji. Zbog gramatičkog umjesto teleološkog tumačenja uvjeta navedenih u propisu, u kombinaciji s osobnim karakteristikama navedene žene, odnosno njene razine obrazovanja, zdravstvenog stanja i životne dobi, ona nije dobila COVID dodatak, iako je cilj njegovog uvođenja bio pomoći upravo građanima slabijeg imovnog stanja, što je bio slučaj s dotičnom.

Zakazala je policija

Pravobraniteljica je stoga MUP-u uputila preporuku da unaprijedi način informiranja građana o njihovim pravima i obvezama kao i pravnim posljedicama, s posebnim naglaskom na one do kojih te informacije ne dolaze, a to su stari, slabo obrazovani izolirani građani u ruralnim i nepovezanim naseljima RH. U očitovanju MUP-a o provedbi navedene preporuke se izrijekom navodi da se, sukladno Zakonu o općem upravnom postupku činjenica neprekidnog življenja odnosno stanovanja na određenoj adresi može dokazivati drugim dokaznim sredstvima koja su podesna za utvrđivanje

stanja stvari, a ne nužno uvjerenjem o prebivalištu. Stoga, imajući na umu navedeno, kao i specifičnosti najsiromašnije umirovljeničke populacije kojima su jednokratna novčana primanja za ublažavanje posljedica brojnih kriza s kojima se društvo u ovom trenutku susreće, Ured Pučke pravobraniteljice preporuča da se pri donošenju odluka o njihovoj uskrati vodi računa o navedenom te da službena osoba u postupku utvrđuje činjenično stanje svim sredstvima koja su prikladna za dokazivanje. Da se tako postupilo i u slučaju pok. gđe Kutije, ona bi dobila pomoć kad joj je bila najpotrebnija.

S obzirom da se umirovljenicima nastavilo isplaćivati jednokratna novčana primanja, Pučka pravobraniteljica Tena Šimonović Einwalter je zatražila da ih se što hitnije obavijesti što će HZMO i MUP poduzeti u cilju provedbe njihove preporuke radi sprječavanja diskriminacije.

Sin je razočaran birokracijom

Obavijestili smo sina Niku, umirovljenog branitelja, o maminoj Pirovoj pobjedi, makar i nakon smrti. Pirova pobjeda je pobjeda za koju se plati prevelika cijena i koja pobjedniku nanese više štete nego poraženom. Nazvana je prema Piru, kralju Epira, a sada se može nazvati i po baki Milki.

Shvaća Niko da je i to korak naprijed jer je utvrđena diskriminacija, ali svejedno razočarano tvrdi kako za male ljude nema pravde. Naime, on i brat su nazivali policiju, pisali prigovore, „vukli“ 94-godišnju majku u policijsku postaju, pa opet ništa nije riješeno za njezina života. „Malog čovjek uvijek gaze, niti ga ne čuju“, zaključio je sin pok. Milke Kutije.

Jasna A. Petrović

Srpske mirovine gotovo dostigle hrvatske!

Slovenija, Hrvatska pa onda ostali, tako je glasio poredak ekonomske razvijenosti republika u bivšoj Jugoslaviji, a takav odnos zadržao se i danas. No, nešto jako bitno se promijenilo, a to je kvaliteta života umirovljenika i sam odnos vladajućih prema umirovljenicima u novonastalim državama.

Puno faktora utječe na kvalitetu života prosječnog umirovljenika, ali dva su presudna: iznos mirovine i cijene. A da bi slika bila potpuna, i da bi se pokazalo koliko država osigurava kvalitetu života umirovljenicima, u obzir se uzima i koliki su prihodi prosječnog umirovljenika u odnosu na prosječnog radnika. Pogađate, nakon pročitano naslova i ovog uvoda, Hrvatska po tim pokazateljima pada na samo dno država bivše Jugoslavije.

Udjel plaća i mirovina

Slovenija kao najrazvijenija država bivše Jugoslavije može biti uzor svima, prije svega zbog visina mirovina, ali i primjerenog udjela prosječne mirovine u prosječnoj plaći. Tako je prosječna neto plaća u Sloveniji za veljaču 2023. iznosila 1.391,65 eura, a prosječna mirovina 792 eura, što čini udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći od 56,9 posto.

U Hrvatskoj je pak prosječna neto plaća u veljači 2023. iznosila 1.106 eura, a prosječna mirovina u istom mjesecu 388,31 euro, što čini 35,1 posto plaće, te nas svrstava na samo dno, ne samo zemalja bivše Jugoslavije, nego i čitave Europske unije. Ono što dodatno bode oči je što je slovenska prosječna neto plaća „samo“ 25,8 posto veća od hrvatske, ali je zato slovenska prosječna mirovina veća od hrvatska za 104 posto! Porazno i alarmantno.

A udjel mirovine u plaći u Hrvatskoj će još i padati zbog štetne formule usklađivanja hrvatskih mirovina, a ako se ostvari i najavljena porezna reforma ministra Primorca, kojom se praktički potiče rast broja korisnika najnižih mirovina u budućnosti, udjel će možda pasti ispod nestvarnih 30 posto.

Hrvatska se voli hvaliti kako smo iza Slovenaca uvijek bili napredni po svim ekonomskim kriterijima, no posljednjim uvećanjima mirovina u Srbiji, tamošnji umirovljenici uskoro bi se mogli izjednačiti u iznosima s hrvatskim. Naime, prosječna neto mirovina isplaćena u veljači u Srbiji iznosila je 322,44 eura, no do kraja

godine umirovljenicima je obećano uvećanje mirovine za 12 ili 15 posto te će prosječna mirovina porasti na 361 euro ili 370 eura, dok bi prosječna hrvatska mirovina do kraja godine trebala iznositi oko 420 eura.

Srbija nas prestiže

Srpske mirovine zaostaju za hrvatskima 66 eura, a do kraja godine će zaostajati 50-ak eura. Tendencija je jasna, srpski umirovljenici u skoroj budućnosti, ako se nešto ne promijeni, mogli bi imati jednake, ako ne i veće iznose mirovine od hrvatskih. Usprkos činjenici da je prosječna plaća u Srbiji u veljači bila 694 eura, a prosječna plaća u Hrvatskoj 1.106 eura, odnosno 412 eura više. Bravo još jednom za naše. Udjel prosječne mirovine u plaći u toj zemlji je pak bio 46,5 posto, što je svejedno puno više od hrvatskog udjela, ali su tamošnji umirovljenici u studenom 2022. dobili povećanje mirovina od 9 posto, a zatim vrlo brzo u siječnju 2023. za 12,1 posto. I udjel će, dakle, bitno rasti.

Zavod za mirovinsko i invalidsko osiguranje Federacije BiH nema podatke o prosječnom iznosu svih mirovina, ali ima za tzv. „samostalnu“ mirovinu, koja ne uključuje sve tipove mirovina, a ta mirovina je u veljači iznosila 317 eura, a prosječna plaća 610 eura, te je udjel te mirovine u plaći zadovoljavajućih 52 posto. Za usporedbu, kad bi gledali samo korisnike starosne mirovine u Hrvatskoj koji su imali prosječno 414,42 eura u veljači, udjel u plaći bi iznosio i dalje

skromnih 37,47 posto. No, baš kao i u Srbiji, i u FBiH mirovine su znatnije rasle posljednjih godina, pa je tako samo zadnjim usklađivanjem i povećanjem u siječnju porasla preko 16 posto.

Tek 10,2 posto BDP-a

Za Makedoniju imamo podatke iz siječnja 2023. godine, kada je prosječna mirovina iznosila 287 eura, a prosječna plaća 550 eura, te je udio mirovine u plaći iznosio 52,2 posto.

U Crnoj Gori je pak prosječna plaća u veljači 2023. iznosila 771 euro, a mirovina 374 eura, što je udio od 48,5 posto, opet puno bolje nego u Hrvatskoj. Ako se pogledaju europske zemlje članice OECD-a, udio prosječne mirovine u prosječnoj plaći iznosi preko 62 posto. Ukratko, na samom smo europskom, ali i na svjetskom dnu po ovom pokazatelju koji govori koliko tamošnjim vladama vrijedi jedan umirovljenik.

Pa kad sljedeći put čujete nekog od vladajućih političara kako hrvatske mirovine previše opterećuju javne financije, te da nema novca i prostora za povećanje mirovina, sjetite se ovoga: Hrvatska za mirovine izdvaja tek 10,2 posto BDP-a, prosjek Europske unije je 12 posto, a npr. jedne Italije gotovo 16 posto BDP-a. Novca za povećanje mirovina, dakle, itekako ima, ali nažalost nema političke volje da se poboljša standard umirovljenika i pravednije raspodijeli novac. I ne samo to, već nam prijeti i daljnje srozavanje vrijednosti mirovina.

Igor Knežević

Većina zahtjeva za isplatu dijela obiteljske

Ivan Serdar je ravnatelj HZMO-a od 2019., od svoje 35. godine života, diplomirani ekonomist, koji uspješno upravlja najvećim hrvatskim fondom i brojnim poslovima koji su pridodani ovoj ogromnoj državnoj instituciji. Ove godine na leđima su mu uz obiteljske mirovine i brojne druge izmjene u mirovinskom sustavu.

● **Vlada RH je uoči uvođenja novog modela obiteljskih mirovina najavila kako će povećanje od 10 posto automatski primiti oko 136 tisuća korisnika, a da će 155 tisuća korisnika moći dobiti dio mirovine preminulog partnera. Koliko je, prema posljednjim podacima kojima raspolaže HZMO, korisnika koji su ostvarili jedno i drugo pravo? Koliko prosječno traje proces od predaje zahtjeva za priznanje prava za isplatu dijela obiteljske mirovine pa do donošenja rješenja, a na kraju i do isplate?**

Prema posljednjim podacima, za 219.792 korisnika automatskim je putem povećana obiteljska mirovina za 10 %, u skladu s najnovijim izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju od 1. siječnja 2023. Do 27. travnja 2023. zaprimljeno je 117.018 zahtjeva za isplatu dijela obiteljske mirovine, a riješeno je više od 50 tisuća zahtjeva. U prosjeku, dnevno se donese približno 800 rješenja za isplatu dijela obiteljske mirovine, a cilj nam je da se većina zahtjeva riješi do kraja lipnja. Duljina trajanja postupka ovisi o tome jesu li svi podaci u predmetu kompletirani, te o složenosti samog predmeta. Naime, kao uvjet za isplatu dijela obiteljske mirovine propisano je da se podnositelju zahtjeva prizna pravo i na starosnu i na obiteljsku mirovinu. Stoga se, u slučaju da podnositelju zahtjeva nije priznato jedno od tih prava, prethodno utvrđivanje činjeničnog stanja prije svega odnosi na kompletiranje podataka o stažu i plaći, ali i o drugim činjenicama o kojima ovisi stjecanje prava.

Da bi postupak tekao što brže i jednostavnije, razvili smo aplikaciju koja omogućuje donošenje rješenja za ostvarivanje prava na dio obiteljske mirovine u kratkom roku, naravno, uz pretpostavku da je ranije priznato pravo na obje mirovine, kao i da su u bazi podataka HZMO-a ažurirani svi potrebni podaci koje koristi aplikacija. Aplikacija je velikim dijelom automatizirala poslovni proces, što postupak donošenja rješenja ubrzava i smanjuje mogućnost pogreške. Uz to, kontinuirano poduzimamo razne mjere s ciljem racionalizacije poslovanja, kako bi se o pravima osiguranika i korisnika prava iz mirovinskog osiguranja donijela rješenja u propisanim rokovima. Redovna mjesečna isplata DOM-a uspostavlja se u mjesecu donošenja rješenja, a zaostaci se isplaćuju naknadno.

Zadovoljni smo efikasnošću u postupanju, posebice uzimajući u obzir da se uobičajeno početkom godine zaprima veći broj zahtjeva za ostvarivanje prava o kojima se odlučuje u HZMO-u, pretežito zbog zahtjeva za priznanje prava na mirovinu osiguranika kojima je radni odnos prestao s 31. prosinca, a koji žele ostvariti pravo na mirovinu s 1. siječnja, a u razdoblju do 28. veljače svake godine zaprimaju se i zahtjevi za nastavno ostvarivanje prava na doplatak za djecu.

Najčešći razlozi odbijanja zahtjeva

● Osobe starije životne dobi često nisu dovoljno informirane o svojim pravima, pa tako ima i onih koji ne dostave potrebnu dokumentaciju, npr. prilože zahtjev za isplatu dijela obiteljske mirovine, a nisu priložili zahtjev za priznanje prava na osobnu ili obiteljsku mirovinu, ili čak zatraže prava koja im ne pripadaju. Koliko je do sada doneseno rješenja kojima se odbijaju zahtjevi za isplatu dijela obiteljske mirovine te koji su najčešći razlozi odbijanja?

Od preko 50 tisuća dosad riješenih zahtjeva za isplatu dijela obiteljske mirovine, oko 87 posto je pozitivno riješeno, a 13 posto negativno. Naše analize pokazuju da je najčešći razlog odbijanja zahtjeva za isplatu dijela obiteljske mirovine činjenica da podnositelji zahtjeva nemaju navršenih 65 godina života, što je jedan od osnovnih uvjeta, potom da njihova osobna mirovina iznosi više od 80 AVM-a, što trenutačno iznosi 868,80 eura, i treći najčešći razlog je to što je obiteljska mirovina koja im se isplaćuje u punom iznosu povoljnija od isplate osobne mirovine zajedno s dijelom obiteljske mirovine.

Što se tiče informiranja korisnika, napominjem da je HZMO u prva tri mjeseca 2023. godine proveo vrlo uspješnu informativnu kampanju o novom modelu obiteljskih mirovina, koja je uključila emitiranje radijskog spota na nacionalnim i lokalnim radijskim postajama i *online* kampanju na društvenim mrežama, u kojoj su nam ciljna javnost bili mlađi članovi obitelji umirovljenika, kako bi mogli svojim roditeljima i/ili članovima obitelji prenijeti informacije vezano uz novi model obiteljskih mirovina.

Također, osigurali smo medijsku vidljivost kroz gostovanja u TV i radijskim emisijama, tiskani su i distribuirani plakati, ostvarili smo uspješnu suradnju s umirovljeničkim udrugama te smo održali brojne radionice i predavanja u domovima za starije (i nemoćne) osobe diljem Hrvatske, na kojima su naši stručnjaci upozнали korisnike s najvažnijim informacijama o ostvarenju prava. Svakako će se informiranje kontinuirano provoditi tijekom cijele godine.

Rast prihoda od doprinosa

● **Od uplaćenih doprinosa radnika ne mogu se pokriti svi iznosi za isplatu mirovina. Mnogi ekonomisti naglašavaju kako je rupa koja se mora pokrivati iz državnog proračuna sve veća. Očito nije dovoljno poznato da se i sada mirovine po posebnim propisima isplaćuju iz državnog proračuna, ali to statistički nije dovoljno pojašnjeno. SUH-ovo stajalište je da se sve mirovine na razini pojedinca razdvoje na dio stečen radom prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, te na dio stečen po posebnim propisima. Kakvo je Vaše stajalište?**

Odgovor na ovo pitanje ne može se gledati samo s jednog aspekta. Više je čimbenika koji utječu na pokrivanje iznosa mirovina doprinosima, odnosno na broj korisnika mirovina i broj osiguranika. Globalno gledajući, Hrvatska nije izuzeta od trendova koji su prisutni u svijetu, primjerice kretanje radnika, migracije stanovništva, starenje stanovništva, nedostatak radne snage i dr. Unatoč tomu, posljednjih godina bilježimo povećanje prihoda od doprinosa za mirovinsko osiguranje, pa su tako, primjerice u 2013. godini prihodi od doprinosa pokrivali 52,33 % rashoda za mirovine, a taj se postotak povećavao iz godine u godinu te su tako u 2022. godini prihodi od doprinosa pokrivali 60,01 % rashoda za mirovine. Naravno,

mirovine riješit će se do lipnja

istovremeno se smanjivao postotak financiranja rashoda za mirovine iz općih prihoda i primitaka proračuna.

Podsjećam da su izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju koji je stupio na snagu 1. siječnja 2017. ukinute odredbe o razdvajanju mirovina na dio mirovine za staž osiguranja, koji se financira iz doprinosa osiguranika, od dijela mirovine koja je određena pod povoljnijim uvjetima i/ili na povoljniji način, a koji se financira iz državnog proračuna. Uveden je i pravni temelj prema kojemu se od 2017. godine nadalje to pitanje uređuje pravilnikom, kojega donosi ministarstvo nadležno za mirovinski sustav uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija, a kojim se potpuno transparentno uređuje način utvrđivanja visine sredstava kojim se financira dio mirovine stečen pod povoljnijim uvjetima.

Pravilnikom je propisano i da se visina obveza za svaku poslovnu godinu utvrđuje godišnjim financijskim planom HZMO-a koji je sastavni dio proračuna RH. Visina sredstava za financiranje dijela mirovine koja se ostvaruje pod povoljnijim uvjetima od 2017. godine više ne utječe na visinu mirovine korisnika koji je pravo stekao pod povoljnijim uvjetima, jer je ukinut različiti način usklađivanja tih dijelova mirovina i mirovine su opet vraćene u jedinstvenu cjelinu, ali je na temelju provedbe Pravilnika nedvojbeno vidljivo koliko se sredstava ukupno izdvaja iz državnog proračuna za financiranje dijela mirovine za svaku pojedinu kategoriju korisnika koji pravo stječu pod povoljnijim uvjetima.

Dakle, posve je jasno vidljiva visina sredstava koja se izdvajaju za te korisnike iz državnog proračuna, a da to ne utječe na svotu mirovine korisnika, a ujedno su posve transparentno vidljiva i iz financijskog plana HZMO-a visina tih sredstava i ona se mogu pratiti za svaku poslovnu godinu. Naša evidencija upućuje na povećanje broja osiguranika, uz istodobno stabiliziranje broja umirovljenika te povećanje staža kod novih korisnika mirovine. Naime, u razdoblju od 2016. do 2023. očito je značajnije povećanje zaposlenosti, što se vidi i u povećanju broja osiguranika s 1.440.188 u 2016. godini na 1.641.610 u travnju 2023., čime je povećan omjer osiguranika u odnosu na umirovljenike s 1,17 na 1,34.

Povoljniji povratak u prvi stup

● Lani je oko 71 posto svih novoumirovljenih izabrao povrat u prvi mirovinski stup te se stoga iz mirovinskih fondova drugog obveznog stupa vraća njihov novac. Koliko to iznosi godišnje, a koliko kad se pribroji prikupljenim doprinosima iz plaća? Smatrate li da je hrvatski mirovinski sustav održiv?

Hrvatski mirovinski sustav od 1. siječnja 1999. uređen je kao mješoviti javno-privatni sustav, uveden je kombinirani trostupni mirovinski sustav radi osiguranja dugoročne održivosti i primjerenosti mirovina. Prema ciljevima, zadaća I. stupa je osigurati osnovnu razinu socijalne sigurnosti, u kojem osobe koje su trenutno zaposlene uplaćuju doprinose za mirovinsko osiguranje na temelju kojih se isplaćuju mirovine sadašnjim umirovljenicima, a II. i III. stup trebaju osigurati ukupno višu razinu mirovine, ovisno o doprinosu osiguranika.

Osim doprinosima osiguranika, I. stup mirovinskog osiguranja financira se i iz državnog proračuna. Od 1. siječnja 2019. zakonskim izmjenama omogućeno je svim osiguranicima koji su osigurani u oba mirovinska stupa da u postupku ostvarivanja prava na mirovinu izaberu žele li ostvariti mirovinu samo iz I. stupa ili iz oba obvezna mirovinska stupa. Za očekivati je da će s izjednačenjem razdoblja uplaćivanja doprinosa u oba stupa i omjer povrata u I. stup usporiti. Za primjer možemo navesti korisnike osnovnih mirovina - nove korisnike, koji idu u mirovinu s približno 34 godine mirovinskog staža. Naime, razdoblje koje su proveli u II. stupu relativno je kratko - svega 20 godina, stoga je i logično da su omjeri povratka u I. stup trenutačno povoljniji.

Vlada Republike Hrvatske je u Nacionalnom planu oporavka i otpornosti 2021. - 2026. predvidjela poduzimanje mjera za analizu stanja mirovinskog sustava i mogućnosti daljnjeg unapređenja istog na temelju kojih će se, nakon provedenih kvalitativno i kvantitativno dostatnih analiza sredstava potrebnih za provedbu kao i mogućih učinaka na državni proračun, uz sagledavanje dugoročnih financijskih i društvenih kretanja, zaključiti o potrebi daljnjih izmjena zakonskog okvira u svrhu povećanja adekvatnosti mirovina i održivosti mirovinskog sustava.

● Mirovinski javni fond je imao velike vrijednosti u nekretninama i dionicama. Kakva je sada situacija, koliko je „težak“ mirovinski fond? Što sadrži njegov portfelj?

Dionice i udjeli u trgovačkim društvima čiji je imatelj HZMO dio su državne imovine kojom upravlja u svojstvu zakonskog zastupnika Centar za restrukturiranje i prodaju (CERP). Društvima iz portfelja HZMO-a koja su na popisu društava od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku tijekom 2022. upravljalo je Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine na temelju Zakona o upravljanju državnom imovinom i Zakona o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave. Administrativno-tehničke poslove vezane uz gospodarenje i upravljanje dionicama i poslovnim udjelima trgovačkih društava čiji je imatelj HZMO obavlja Hrvatsko mirovinsko osiguranje d.o.o. za poslovno savjetovanje (HMO d.o.o.).

Uspjeh državnih društava

● Posljednjih godina HZMO je osnovao i dvije značajne institucije – HMID / Hrvatsko mirovinsko investicijsko društvo i, kasnije, HRMOD / Hrvatsko mirovinsko osiguravajuće društvo. Bilo je, naravno, i otpora iz financijske industrije, ali oba društva dobro funkcioniraju. Možete li pojasniti razloge i učinke osnivanja oba društva?

Hrvatsko mirovinsko investicijsko društvo (HMID) osnovano je 1997. godine od strane pravnih prednika današnjeg HZMO-a. HMID od 1998. ima odobrenje za osnivanje i upravljanje investicijskim fondovima, a od 2014. ima odobrenje HANFA-e za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima, odnosno upravljanje njihovom imovinom, upravljanje rizicima i vrednovanje imovine tih investicijskih fondova te ostale poslove dozvoljene Zakonom

o alternativnim investicijskim fondovima i odobrenjem nadzorne HANFA-e. H MID je do danas osnovao dva alternativna investicijska fonda – Kapitalni fond d.d. i H MID PLUS i oba su namijenjena profesionalnim i kvalificiranim ulagateljima, a investicijski cilj im je povećanje vrijednosti imovine na dulji rok. Ulaganje imovine je pretežito u uvrštene vlasničke vrijednosne papire odnosno dionice, i uglavnom su to dionice domaćih tvrtki i kompanija iz srednje i istočne Europe (CEE regija). Imovina fondova izložena je tržišnim rizicima, ali su oni u ovom slučaju ublaženi sektorskom i geografskom diverzifikacijom portfelja, što dovodi do dugoročno viših prinosa od drugih klasa imovine.

Smisao H MID-a je isti kao i svih društava za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima na tržištu, a to je osnivanje i profitabilno upravljanje alternativnim investicijskim fondovima. H MID kroz čitav vijek svog poslovanja ostvaruje pozitivne rezultate, a uspješnosti fondova pod upravljanjem te ispunjavanju investicijskog cilja svjedoči i činjenica da je Kapitalni fond od osnutka pa do konca 2022. godine ostvario prosječni godišnji rast imovine od 7,44 %, a H MID PLUS 36,74 %. Ti rezultati svrstavaju H MID među uspješne upravljače alternativnim investicijskim fondovima na domaćem tržištu kapitala.

Hrvatsko mirovinsko osiguravajuće društvo (HRMOD) osnovao je HZMO 2020. godine kako bi građanima ponudilo mogućnost izbora mirovinskog osiguravajućeg društva za isplatu mirovine iz II. stupa. HRMOD je dioničko društvo koje na temelju individualne kapitalizirane štednje građana isplaćuje mirovine iz II. i III. stupa, te mirovine na temelju individualnih izravnih jednokratnih uplata osoba u HRMOD. Kada je HRMOD započeo s radom 2021. godine, na tržištu je porasla konkurentnost u dijelu isplate mirovina iz II. i III. stupa mirovinske štednje, što za buduće korisnike mirovina osigurava širu ponudu mirovinskih programa. Također, cilj HRMOD-a je pružanje svih relevantnih informacija o mirovini iz II. i III. stupa i posredno povećanje financijske pismenosti po pitanjima mirovinskog osiguranja, kako bi građani preuzeli veću odgovornost u osiguravanju svojih budućih mirovinskih primanja.

HRMOD je prve mirovine isplatio za veljaču 2021. godine. Tijekom prve dvije godine poslovanja Društvo je intenzivno radilo na uspostavljanju materijalno-pravnih pretpostavki za poslovanje Društva, uspješno ispunilo zadane planske veličine u pozicioniranju na tržištu, a što je najbitnije uredno ispunjavalo sve svoje obveze u skladu sa sklopljenim ugovorima o mirovini.

Igor Knežević

PENALIZACIJA PRINUDNIH UMIROVLJENIKA

Oni su kažnjeni doživotnom kaznom

Nema dana da telefon u uredima Sindikata umirovljenika Hrvatske ne zvuči i po desetak puta. Sada je glavna tema: vratite nam oteto! I u pravu su. Javljaju se prijevremeni starosni umirovljenici, i pitaju zašto oni ne dobiju povrat pune mirovine koju su zaradili godinama rada i doprinosima, kad steknu uvjete dobi za umirovljenje.

Danica Marinković iz Splita očajnički je pitala zbog čega i ona i suprug moraju i dalje dobivati mirovine umanjene za penalizaciju od 204 posto svaki, na ionako mizerne mirovine, a da prijevremena mirovina nije bila njihov izbor, kao niti većine umirovljenika koji su bili prinuđeni prihvatiti je zbog otpuštanja viškova radnika, privatizacije i slanja na zavode za zapošljavanje.

Tako je svojedobno tenisač Bruno Orešar, poznat po izjavi kako mu je „Franjo Tuđman bio poput djeda“, bio nagrađen privatizacijom splitskog Jadrankamena gdje je odmah započeo otpuštati radnike i „zaboravljati“ isplate plaća. Kroz štrajkove se ništa nije uspjelo, pa je tako suprug Danice Marinković završio na burzi i ostao bez posla. Orašar je u *dotu* dobio i splitsku firmu Monter, gdje je isto brzo otpuštao radnike i prodavao nekretnine, a na kraju je uništio i firmu Uzor iz koje je Danica otišla na zavod za zapošljavanje, odakle je 12 godina tražila posao i na kraju završila u mirovinu. S penalizacijom. Podsjetimo se da je je Orešar, kao većinski vlasnik Uzora od 2006. do 2011. svojoj drugoj tvrtki Jadrankamenu, isplatio pozajmicu od 7,9 milijuna kuna bez osiguranja povrata novca, a bio je pod istragama u Hrvatskoj i Austriji. No, ceh su u svim njegovim mučkama platili samo radnici. Svojom sramotnom sudbinom.

Ovo je samo jedan tipični primjer zašto je danas oko 210.000 prijevremenih umirovljenika kažnjeno doživotnom kaznom, i to penalizacijom od najčešće 20,4 posto, a tek od 1.1.2019. godine od 18 posto, nakon peticije i prosvjeda. I to upravo kategorija onih koji su željeli raditi, uredno plaćali doprinose, i odradili prosječno više od 36 godina. E, takvi su prinudno završavali u prijevremenim mirovinama i ostali do dan danas zakinuti za penalizaciju.

Sindikat umirovljenika Hrvatske već godinama u svojem programu inzistira na ukidanju penalizacije istodobno s ispunjenjem uvjeta dobi za umirovljenje, dakle sa 65 godina. Od tog dana svi prijevremeni umirovljenici trebali bi primati punu starosnu mirovinu. Tko ima obraza reći da to nije ispravna politika, kad je takva i u brojnim europskim zemljama? Tko ima obraza reći da treba kažnjavati one koji su htjeli raditi, ali su „poslani“ u mirovinu. Po dekretu politike, po privatizacijskim prijeverama. Po babi i stricu.

Jasna A. Petrović

EUROPSKE FEDERACIJE ZA UMIROVLJENIKE I STARIJE OSOBE Za ujedinjeniju i inkluzivniju Europu

I. Europski kontekst

Između 2020. i 2021. Europa se suočila s užasnom pandemijom koja je usmrtila više od milijun ljudi, posebice među starijom populacijom. Ovakva situacija otkrila je oslabljenost zdravstvenih sustava i nedjelotvornost sustava socijalne zaštite. U svijetu u kojem se mir i socijalna pravda čine dalekim, dok su nejednakosti vezane uz dob, spol i podrijetlo izraženije nego ikad, uloga sindikalnog pokreta za ujedinjeni i uključiv svijet i Europu postaje ključna. Posljedice ruske invazije na Ukrajinu, osim brojnih smrti i egzodusu tisuća ukrajinskih žena i djece, rezultirale su pojačanim globalnim napetostima, stvarajući političke, ekonomske i društvene implikacije i posljedice. Europa mora prevladati ovu situaciju uspostavljanjem istinskog mirovnog procesa. Rat je izazvao vrlo značajan porast cijena plina, energije, sirovina i osnovnih potrepština te vrlo nagli porast inflacije, što je izazvalo ozbiljne posljedice na svijet rada, na obitelji i, posebno, na starije osobe koji čine gotovo četvrtinu europskog stanovništva. U politici EU ovaj udio starijih osoba često se tretira kao teret za društvo i trošak.

- U tom kontekstu, FERPA-ina akcija će zahtijevati:
 - borbu za konstruktivnu i ujedinjeniju Europu, slobodnu od rata i sposobnu suočiti se s budućnošću s jedinstvom i odlučnošću, sa socijalnim i inkluzivnijim izgledima za sve, za Europu koja jamči zaštitu svih građana, ne izostavljajući nikoga;
 - socijalne i ekonomske mjere koje jamče učinkovite, kvalitetne, svima dostupne sustave javnog zdravstva;
 - povećanje plaća i mirovina u borbi protiv inflacijske krize;
 - izbjegavanje povratka ka paktovima štednje koji su u nekim zemljama glavni uzrok rezova u zdravstvu i mirovinama te povećanja siromaštva, osobito među starijima;
 - primjenu Europske socijalne povelje, Protokola o socijalnom napretku, načela Europskog stupa socijalnih prava i prijedloga završnog izvješća Konferencije o budućnosti Europe.

U skladu sa stajalištima Agencije Europske unije za temeljna ljudska prava i Europske konfederacije sindikata, FERPA-in pristup starijim osobama u Europi čvrsto je ukorijenjen u pristupu temeljenom na pravima.

II. Oko 100 milijuna starijih i umirovljenika mora biti prepoznato kao važan resurs za Europu

U Europi već nekoliko desetljeća stanovništvo postupno stari, u različitim postocima ovisno o zemlji. Starenje stanovništva uglavnom je uzrokovano dvama faktorima: smanjenjem nataliteta i produljenjem očekivanog životnog vijeka.

- FERPA će se stoga boriti:
 - za socijalnu državu, na razini svake države članice, preuređenu tako da se starenje smatra prilikom, a ne troškom, za sve građane;
 - za Europu koja jača prava svih građana i odnose među različitim narodima odbacujući svaku diskriminaciju na temelju spola, boje kože, vjere, zemlje podrijetla i osobito dobi;
 - pozvati na javna ulaganja za društvenu dobrobit svih građana, ponovno potvrđujući da gospodarski oporavak također zahtijeva pozitivne odgovore na ovaj glavni dio starijeg stanovništva Europe, koji ima pravo na ekonomske resurse i učinkovite usluge kako bi dostojanstveno starij;
 - biti konzultirani i uključeni u odluke europskih institucija koje se tiču starijih i umirovljenika. Ovo bi pravilo također trebalo vrijediti u svim zemljama EU.

FERPA će se mobilizirati 1. listopada, na Međunarodni dan starijih osoba, koji obilježavaju i Ujedinjeni narodi. Svake će godine ovaj dan koristiti za komunikaciju i podršku svojim zahtjevima kroz akcije i inicijative.

III. Manifest

Manifest FERPA-e „Pravo umirovljenika i starijih osoba na život u dostojanstvu“, usvojen 2021. godine, rezultat je zajedničkog rada svih članica FERPA-e, koji je pisan i usvojen u teškim uvjetima pandemije.

- Za FERPA-u Manifest će biti alat koji koristi za svoje zahtjeve za:
 - javnu i univerzalnu socijalnu zaštitu u svim zemljama Europske

unije kako bi se poboljšao život starijih i umirovljenika te smanjio broj onih koji žive u siromaštvu;

- pravo na dostojanstvene mirovine, na njihovu punu revalorizaciju usklađenu s pravom na minimalnu mirovinu, u svakoj zemlji, čiji je iznos iznad nacionalne linije siromaštva koja ljudima omogućuje život u pristojnim uvjetima;

- poboljšanje položaja starijih osoba, posebice žena;
- univerzalno pravo na kvalitetnu dugoročnu javnu zdravstvenu zaštitu;
- univerzalno pravo na pristojno i primjereno stanovanje;
- univerzalno pravo pristupa energiji i osnovnim uslugama;
- univerzalno pravo na socijalnu uključenost i puno sudjelovanje starijih osoba u društvenom, političkom i kulturnom životu, u međugeneracijskom duhu;

- mirovine ne treba promatrati kao običan trošak, već kao pravo svih građana koji su tijekom radnog vijeka uplaćivali doprinose.

FERPA oštro odbacuje tvrdnje da su jedina rješenja za održivost mirovinskih sustava podizanje dobi za odlazak u mirovinu i zamrzavanje revalorizacije mirovina.

IV. Provedba Europskog stupa socijalnih prava

Europski stup socijalnih prava proglašen je 2017. u Göteborgu kao snažna politička obveza država članica za promicanje socijalnih prava u Europi. Za FERPA-u, koja vjeruje u ujedinjenu Europu, ovaj je proglas pobudio pozitivna očekivanja u uvjerenju da će pridonijeti poboljšanju socijalnih prava u Europi. Od tada, međutim, 20 predviđenih načela još nije u potpunosti provedeno.

- FERPA stoga:
 - poziva europske institucije i nacionalne vlade da nastave s provedbom Europskog stupa socijalnih prava kao ključnog elementa za razvoj i oporavak, za zaštitu milijuna ljudi, posebno starijih, te za promicanje aktivnog, dostojanstvenog i zdravog starenja, tvrdeći da Europski stup socijalnih prava mora postati sastavni dio europskih ugovora kako bi se mogao provoditi u svim zemljama EU-a.

V. Za europsku poreznu politiku

FERPA smatra ključnim da europske institucije promiču europske fiskalne politike koje teže većoj pravednosti.

- FERPA stoga zahtijeva
 - uvođenje ujednačenije i ravnopravnije porezne politike u svim europskim zemljama, posebice kod oporezivanja mirovina, također uvođenjem posebnih odbitaka za umirovljenike;
 - vođenje odlučne učinkovite borbe protiv europskih poreznih oaza i za oporezivanje europskog super profita.

VI. Međugeneracijska solidarnost za jačanje prava građana svih životnih dobi

Za bolju Europu, temeljenu na načelima solidarnosti, jednakosti, pravde, društvene kohezije i mira, potrebno je promicati međugeneracijski dogovor između mladih i starih na svim razinama.

FERPA je posvećena ažuriranju sporazuma potpisanog 2016. s Odborom mladih ETUC-a, kako bi se pokrenuo pravi most između generacija različitih zemalja i Europe u cjelini. Cilj je na najbolji način zastupati i braniti interese mladih ljudi, starijih ljudi i umirovljenika u odnosu na europske institucije i vlade različitih zemalja.

- FERPA stoga zahtijeva:
 - ažuriranje ugovora;
 - hitno djelovanje na olakšavanju ulaska mladih u radnu snagu uz stvaranje stabilnih i kvalitetnih radnih mjesta, kako bi se novim generacijama osigurala ekonomska autonomija i sigurna budućnost, čak i nakon umirovljenja;
 - ići prema punoj zaposlenosti, s više i kvalitetnijim radnim mjestima kako bi se osigurala i dugoročna održivost sadašnjih i budućih sustava socijalne zaštite, posebno vodeći računa o omjeru broja aktivnih radnika i broja umirovljenih radnika, koji u nekim zemljama nastavlja opadati;
 - europske politike, uzimajući u obzir demografske promjene, koje jamče učinkovitu ekonomsku pomoć i socijalne usluge;
 - migracijske politike utemeljene na poštivanju temeljnih sloboda te ljudskih i radnih prava;
 - olakšavanje prenošenja iskustva sa starijih radnika na mlađe radnike kako bi se potaknula njihova bolja integracija u svijet rada, praćena procesima međugeneracijske tranzicije, osiguravanjem kvalitete i stabilnosti ugovora o radu, ekonomskih prihoda, zdravstvenih beneficija, ne isključujući zdravlje i sigurnosne uvjete i uvjete rada te poštivanje prava, bez ikakve diskriminacije, posebice mladih koji ulaze u svijet rada;
 - zajedničko djelovanje protiv siromaštva, traženje prava na dostojanstven život u svim životnim razdobljima s odgovarajućim ekonomskim resursima.
- FERPA je predana aktivnom sudjelovanju u borbi protiv klimatskih promjena koje ugrožavaju sadašnjost i budućnost planeta.

VII. Digitalnija Europa koja nikoga ne zanemaruje

Brze digitalne inovacije transformirale su sva područja društva, uključujući usluge za starije osobe.

- Za FERPA-u je bitno da:
 - se taj izazov rješava konkretnim radnjama kako bi se nove tehnologije iskoristile na najbolji način, posebno u području usluga, zdravstva, kućne automatizacije i komunikacije, s posebnim osvrtom na rizike isključenosti i usamljenosti s kojima se suočavaju starije osobe;
 - starijim osobama zajamčena je stalna obuka i podrška u digitalnom području kako bi mogli imati koristi od ovih usluga;
 - u svim slučajevima ponuditi alternativu digitalnoj tehnologiji svakom građaninu, a posebno starijim osobama, kako bi im se omogućio ravnopravan pristup svim uslugama i postupcima;
 - veća pozornost pridaje se digitalnoj isključenosti milijuna starijih osoba, posebice žena, koje se suočavaju s digitalnom nejednakošću u većoj mjeri od ostalih skupina;
 - cijelo područje Europe u potpunosti je pokriveno kvalitetnom internetskom mrežom dostupnom svima po pristupačnoj cijeni.

VIII. FERPA je velika europska federacija sindikata koji predstavljaju umirovljenike

FERPA je zajedno sa svojim sindikatima glavna reprezentativna organizacija za starije osobe u Europi. Kao Federacija umirovljenika i starijih osoba ETUC-a, Europske konfederacije sindikata, FERPA je najrelevantnija organizacija za europske starije osobe u njihovim zahtjevima vis-à-vis europskih institucija.

U Europi u kojoj broj starijih i umirovljenika nastavlja rasti, snažno predstavljanje Europske federacije umirovljenika i starijih osoba postaje neophodno. Sindikat - članovi FERPA-e - predstavljaju starije i umirov-

ljenike iz svih područja svijeta rada te tako FERPA-i nude široku viziju i iskustvo u svim sektorima.

- FERPA se stoga zalaže za:
 - jačanje svog glasa u Europi, za jačanje svoje pozicije unutar ETUC-a jer prečesto izjave ETUC-a nedovoljno integriraju položaj starijih i umirovljenika. Jačanje položaja FERPA-e unutar ETUC-a trebalo bi pratiti barem već ostvarenu uspješnu suradnju na nacionalnoj razini između članica ETUC-a i članica FERPA-e. Nadalje, FERPA bi trebala proširiti svoje članstvo na organizacije u zemljama članicama ETUC-a koje još nemaju organizaciju pridruženu FERPA-i;
 - jačanje timskog rada FERPA-e, kako bi bila sposobnija predlagati, okupljati, mobilizirati i, kad je potrebno, prosvjedovati te kolektivno odgovoriti na svaki zahtjev u kontekstu pregovora;
 - korištenje prostora na novoj web stranici FERPA-e koja je dostupna članovima Upravnog odbora kako bi preko tajništva ubacili svu dokumentaciju potrebnu za pružanje bolje podrške svim umirovljeničkim organizacijama s korisnim i ažurnim vijestima.

IX. Ravnopravnost i rodna politika

Starenje, u Europi i u različitim zemljama, ima značajne rodne dimenzije. U mnogim, ako ne i svim europskim zemljama, žene čine većinu starijeg stanovništva. One u prosjeku žive dulje od muškaraca i često se suočavaju s gubitkom autonomije i rizikom da žive same kako stare. Imaju niže mirovine i stoga su izloženi siromaštvu i socijalnoj isključenosti.

- FERPA, također kroz Odbor žena, uvijek je bila predana:
 - zastupati i zalagati se za prava i potrebe starijih žena i muškaraca, vodeći računa o ravnopravnosti i rodnoj dimenziji;
 - suzbijati svaku diskriminaciju temeljenu na rodnom identitetu i seksualnoj orijentaciji;
 - učiniti FERPA-u prihvatljivom za žene i muškarce, isticanjem specifičnih rodnih karakteristika, promicanjem jednakih mogućnosti i demokratske jednakosti;
 - povećati zastupljenost žena u svojim tijelima, također razmatranjem prikladnijih načina sudjelovanja u radu kroz veći zajednički napor žena i muškaraca iz svih učlanjenih organizacija.
 - aktivno sudjelovanje FERPA-inog Ženskog odbora na sastancima Ženskog odbora ETUC-a. Ovo sudjelovanje je ključno za definiranje zajedničkog rada na pitanjima koja se tiču žena, a posebno starijih i umirovljenih žena, te kako bi se osiguralo da se FERPA-in glas čuje unutar Odbora žena ETUC-a.

X. Odnos s ETUC-om, Europskom konfederacijom sindikata

FERPA aktivno sudjeluje na svim sastancima tijela ETUC-a, pomažući u definiranju i promicanju svojih politika kako bi se osiguralo da se životni uvjeti umirovljenika i starijih ljudi uzmu u obzir u raspravama i zauzetim stavovima. Međutim, FERPA žali što amandman za dobivanje prava glasa u tijelima ETUC-a nije odobren tijekom lisabonske konferencije.

- FERPA promiče da:
 - njezine organizacije članice interveniraju kod svojih konfederacija kako bi osigurale njihov glas za odobravanje FERPA-inih prava glasa u tijelima ETUC-a te kako bi se osiguralo inkluzivno sindikalno djelovanje prema velikom i značajnom dijelu populacije koju čine starije osobe i umirovljenici.

To su široke politike i zahtjevi koje se FERPA obvezala podržavati tijekom novog mandata. Oni se mogu postići samo zajedničkim angažmanom i zajedničkim naporima žena i muškaraca iz svih FERPA-inih organizacija.

(Rezolucija je usvojena na IX. Kongresu FERPA-e, održanom 4.-6. travnja 2023. u Beču, Austrija, a u čijem radu je sudjelovala i predstavnica Sindikata umirovljenika Hrvatske. Prioritet Rezolucije je usvajanje europske minimalne mirovine, kao i minimalnih mirovina u svim zemljama EU).

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb

Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br.

532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilu SUH-a je, kao

produkt iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet,

oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica

www.suh.hr): za jednu stranicu 580 eura; za pola stranice

440 eura i za četvrtinu stranice 290 eura.

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U SVIBNJU 2023.

UPRAVNO VIJEĆE HZZO-a

Dana 25. travnja 2023. godine održana je 73. redovna sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO). U nastavku donosimo najvažnije odluke.

Novi lijekovi na listama lijekova HZZO-a

U redovnoj proceduri na liste lijekova HZZO-a uvrštene su generičke paralele lijekova te novi oblici već postojećih lijekova, a od novih lijekova, od kojih su neki kliničke paralele postojećim lijekovima, na listu su uvršteni:

- darvadstrocel (Alofisel) za liječenje perianalnih fistula u bolesnika s Crohnovom bolešću
- abrocitinib (Cibinqo) za liječenje teškog atopijskog dermatitisa
- filgotinib (Jyseleca) za liječenje reumatoidnog artritisa
- polatuzumab vedotin (Polivy) za liječenje difuznog B velikostaničnog limfoma
- ponesimod (Ponvory) za liječenje relapsno-remitirajuće multiple skleroze.

Na Dopunsku listu lijekova stavljen je novi lijek opikapon (Ongentys) za liječenje uznapredovalog stadija Parkinsonove bolesti.

Na osnovi zaprimljenih pojedinačnih zahtjeva predstavnika proizvođača pomagala, za određena ortopedska i druga pomagala s osnovne liste pomagala HZZO-a povećane su cijene s ciljem osiguranja kontinuiteta opskrbe pomagalima unutar skupine pomagala kod šećerne bolesti, očnih i tiftotehničkih pomagala, pomagala za disanje, ortoza i ortoproteza te drugih pomagala koja se koriste kod oboljelih koji se liječe od malignih bolesti.

Podaci o kontrolama HZZO-a za 2022. godinu

Upravno vijeće HZZO-a usvojilo je Izvješće o radu Sektora kontrole u Direkciji HZZO-a, iz kojeg izdvajamo značajne podatke.

Kontrolori HZZO-a su kod ugovornih subjekata HZZO-a proveli ukupno 15.246 kontrola izvršavanja ugovornih obveza, od toga 14.984 kontrola na razini primarne zdravstvene zaštite, 233 kontrola na razini sekundarne i tercijarne zdravstvene zaštite i razini zdravstvenih zavoda te 29 kontrola kod isporučitelja ortopedskih i drugih pomagala.

U odnosu na 2021. godinu, u kojoj su se kontrole provodile na prilagođeni način zbog pandemijskih uvjeta, provedeno je 20 % manje kontrola, dok je u odnosu na predpandemijsku 2019. godinu u 2022. godini provedeno 85 % više kontrola.

U 13.059 kontrola ili 86 % svih provedenih kontrola nisu utvrđene nepravilnosti. Kršenje ugovornih obveza utvrđeno je u 14 % provedenih kontrola te su kontrolori Zavoda ugovornim subjektima izrekli 2.187 ugovornih mjera, od čega je izrečeno 1.455 opomena, 516 opomena s naplatom štete, 167 opomena s novčanom kaznom, 34 opomene s novčanom kaznom i naplatom štete, 14 opomena pred raskid ugovora od toga 13 opomena pred raskid ugovora s novčanom kaznom, jedna (1) opomena pred raskid ugovora s naplatom štete i novčanom kaznom te je pokrenut jedan (1) postupak za raskid Ugovora.

U provedenim kontrolama privremene nesposobnosti odnosno spriječenosti za rad (u daljnjem tekstu: PNR) sveukupno je pregledano 39.107 osiguranika/osobnih zdravstvenih kartona i zaključeno 13.074 PNR-a ili 33 % kontroliranih PNR-a, što u odnosu na isto razdoblje 2021. godine znači da je u 2022. godini pregledano 10.158 ili 21 % manje osiguranika te utvrđen prestanak medicinskih indikacija za korištenje PNR-a za 4.292 ili 25 % manje kontroliranih PNR-a. U odnosu na predpandemijsku 2019. godinu, u 2022. godini pregledano je 23.139 ili 145 % više osiguranika te je utvrđen prestanak medicinskih indikacija za korištenje PNR-a za 6.844 ili 110 % više kontroliranih PNR-a.

Ukupna stopa PNR-a u razdoblju siječanj – prosinac 2022. godine, iznosila je 4,12, od toga 2,17 na teret poslodavca, a 1,95 na teret HZZO-a. U istom razdoblju 2021. godine, ukupna stopa PNR-a bila je 4,00, od toga 1,97 na teret poslodavca, a 2,03 na teret HZZO-a. Iz navedenog proizlazi kako je u razdoblju siječanj – prosinac 2022. godine u odnosu na isto razdoblje 2021. godine, ukupna stopa PNR-a bila veća za 3,0 %, odnosno stopa PNR-a na teret poslodavca bila je veća za 10,2 %, dok je na teret HZZO-a bila manja za 3,9 %. Ukupna stopa PNR-a na osnovi izolacije u razdoblju siječanj – prosinac 2022. godine iznosila je 0,05, što je u odnosu na razdoblje siječanj - prosinac 2021. godine pad od 0,09 ili 64 %.

U razdoblju siječanj – prosinac 2022. godine, ukupan broj dana PNR bio je 21.658.752 te 69.197 dnevno bolesnih; u istom razdoblju 2021. godine ukupan broj dana PNR bio je 20.166.464 te 64.430 dnevno bolesnih.

Također, ako se promatra ukupan broj dana PNR-a i broj radno aktivnih osiguranika (1.676.302) proizlazi kako je u razdoblju siječanj – prosinac 2022. godine prosječno trajanje PNR-a po osiguraniku iznosilo 13 dana, približno kao i u 2021. godini.

Kontrolori HZZO-a u 2022. godini radili su i na području kontrole i uređenja Listi čekanja u vanbolničkoj specijalističko-konzilijarnoj zdravstvenoj zaštiti, kako bi i termini SKZZ-a bili transparentni i dostupni izabranim doktorima primarne zdravstvene zaštite (PZZ) za eNaručivanje u što većem broju, a sve u cilju smanjenja lista čekanja i rasterećenja bolničkog sustava gdje god je to moguće.

IZ SADRŽAJA:

- Novi lijekovi na listama lijekova HZZO-a
- Podaci o kontrolama HZZO-a za 2022. godinu

NOVINE U OBVEZNOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU OD 1. TRAVNJA 2023. GODINE

(1.dio)

Hrvatski sabor je 17. ožujka 2023. godine na 15. sjednici donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (u daljnjem tekstu: ZIDZOZO), koji je objavljen u „Narodnim novinama“, broj 33 od 24. ožujka 2023. godine.

ZIDZOZO je stupio na snagu 1. travnja 2023. godine, osim članka 19. stavaka 3. i 5. koji su izmijenjeni člankom 9. ZIDZOZO-a vezano uz povećanje iznosa sudjelovanja u troškovima zdravstvene zaštite obveznoga zdravstvenog osiguranja, a koji stupaju na snagu 1. siječnja 2024. godine.

Donošenje ZIDZOZO-a, u okviru planiranih mjera za financijsku stabilizaciju, strukturnu reformu i unaprjeđenje upravljanja sustavom zdravstva i zdravstvenog osiguranja, predstavlja prvi korak u realizaciji mjera za racionalizaciju troškova i uravnoteženje financijskog poslovanja obveznoga zdravstvenog osiguranja dodatno opterećenog znatnim izdacima za troškove zdravstvene zaštite i drugim vezanim troškovima kao neposredne posljedice pandemije bolesti COVID-19.

Također Programom Vlade Republike Hrvatske 2020. - 2024., kao jedan od prioriteta i ciljeva utvrđen je održiv zdravstveni sustav. Dobra organiziranost zdravstvenih usluga, učinkovitost sustava i dostupnost svim osiguranim osobama pod jednakim uvjetima, a temelj je financijske održivosti sustava koji zahtijeva modernizaciju.

Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava, kako bi mogao osigurati

pravičnu dostupnost zdravstvene zaštite, utvrđeno je kao jedan od općih ciljeva u Nacionalnom planu oporavka i otpornosti. Navedeni opći cilj ujedno je sadržan i u Preporukama Vijeća Europske unije za Hrvatsku, Nacionalnom programu reformi za 2022., kao i u Nacionalnoj razvojnoj strategiji Republike Hrvatske do 2030. godine.

Jedna od mjera uvedena ZIDZOZO-om, je i revizija osiguranih osoba Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (u daljnjem tekstu: HZZO) prema osnovama osiguranja u obveznom zdravstvenom osiguranju i u tu svrhu usklađivanje baza podataka s drugim mjerodavnim tijelima.

Nadalje, uređuje se pitanje donošenja mjera zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja, preventivna zdravstvena zaštita, povećanje iznosa sudjelovanja u troškovima zdravstvene zaštite za pojedine zdravstvene usluge te maksimalnog iznosa sudjelovanja osiguranih osoba u troškovima zdravstvene zaštite, regulira se popis posebno skupih lijekova te uvođenje registra ishoda liječenja, uređuje se naknada plaće zbog privremene nesposobnosti odnosno spriječenosti za rad osiguranicima koji ostvaruju uvjete za mirovinu, kontrola privremene nesposobnosti odnosno spriječenosti za rad kao i izvori financiranja obveznoga zdravstvenog osiguranja te ustrojstvo i djelokrug HZZO-a kao provoditelja obveznoga zdravstvenog osiguranja.

(Nastavak u idućem broju)

IZVJEŠĆE O POSLOVANJU HRVATSKOG ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE ZA I. - IX. 2022. GODINE

(Nastavak iz prošlog broja)

U okviru ukupnih prihoda od doprinosa ostvaruju se i prihodi od doprinosa iz mirovina u visini od 3% koji plaćaju umirovljenici iz mirovina koje su veće od prosječne mjesečne neto plaće u Hrvatskoj (za 2022. godinu to se odnosi na mirovine veće od 7.086 kuna). Prema evidenciji Porezne uprave za naplatu prihoda, u razdoblju siječanj-rujan 2022., prosječni mjesečni uplaćeni prihodi od doprinosa iznosili su 2.170.980.169 kuna, što je 13,49 % više nego u istom razdoblju prethodne godine kada je prosječna mjesečna uplata bila 1.912.903.778 kuna).

Financijskim planom HZZO-a za 2022. godinu, prihodi od doprinosa planirani su u godišnjem iznosu od 25.411.400.000 kuna, a ostvarenje u devet mjeseci 2022. godine čini 76,89 % godišnjeg plana, što znači da je ostvarenje prihoda od doprinosa veće od planom predviđenog za to razdoblje.

Prihodi od proračuna ostvaruju se sukladno članku 72. i 82. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, a u usvojenoj izmjeni i dopuni financijskog plana HZZO-a za 2022. godinu u mjesecu lipnju, određeni su u iznosu od 4.490.000.000 kuna, odnosno povećani su za 1,5 mlrd. kuna. Iznos dodatnih sredstava, odlukom Ministarstva zdravstva, namijenjen je ljekarničkim zdravstvenim ustanovama za pravovremenu opskrbu zdravstvenog sustava lijekovima i potrošnim medicinskim materijalom. Naime, iako su se prihodi od doprinosa ostvarivali iznad planiranih očekivanja, zbog višestruko većeg broja oboljelih početkom godine (posebice u siječnju i veljači), znatno su porasli troškovi zdravstvene zaštite i naknada, a posebice cjepiva te se kasnilo s podmirivanjem obveza prema ljekarnama za lijekove na recepte zbog čega je povećanjem proračunskih sredstava plaćanje ljekarničkim ustanovama svedeno u prihvatljive okvire.

Prihodi po posebnim propisima ostvareni su u iznosu od 1.884.522.310 kuna, što je 5,38 % više od istih prihoda ostvarenih u istom razdoblju 2021. godine, a čine ih:

- prihodi od premije dopunskog zdravstvenog osiguranja u iznosu od 624.712.813 kuna (676.355.320 kuna u 2021.)

- prihodi od sudjelovanja osigurane osobe u ukupnom iznosu od 468.699.822 kune, od čega se 417.966.190 kuna odnosi na prihode od dopunskog zdravstvenog osiguranja, 15.102.913 kuna na prihode od naplaćene gotovine u primarnoj zdravstvenoj zaštiti od osiguranih osoba bez police dopunskoga zdravstvenog osiguranja te prihoda

naplaćenih od privatnih osiguravatelja dopunskoga zdravstvenog osiguranja u iznosu od 35.630.720 kuna

- prihodi od osiguravajućih društava od automobilske odgovornosti u iznosu od 42.154.977 kuna

prihodi od inozemnih nositelja zdravstvenog osiguranja u iznosu od 321.794.201 kuna (280.823.807 kuna u 2021.)

- prihodi od sudskih taksi, regresnih postupaka, rabata za lijekove vezano za stavljanje lijekova na recepte i posebno skupe lijekove na Listu lijekova HZZO-a, povrati korisnika i ostalo u ukupnom iznosu od 427.160.497 kn (343.820.114 kn u 2021.), od čega se 414.449.070 kn odnosi samo na spomenute prihode od rabata i naknada za stavljanje na Listu lijekova HZZO-a (osnovnu i dopunsku) i Popis posebno skupih lijekova.

Broj zaključenih polica u dopunskom zdravstvenom osiguranju u razdoblju siječanj-rujan 2022. godine bio je 1.837.295, od čega 1.355.404 osiguranih sami plaćaju policu osiguranja, a 481.891 osiguranih ostvaruje pravo na policu dopunskog zdravstvenog osiguranja na teret proračuna Republike Hrvatske. U odnosu na isto razdoblje 2021. godine, ukupan broj zaključenih polica se i dalje smanjuje (52.158 manje), ali sporije nego ranijih godina. Ukupan broj osiguranih dopunskog zdravstvenog osiguranja (aktivnih polica) na dan 30.09.2021. bio je 2.198.077, od kojih 1.625.178 osiguranih sami plaćaju police, a za njih 572.899 plaća Državni proračun. Pregled ukupnog broja osiguranih dopunskog osiguranja, vidljiv je u sljedećem prikazu: Ukupan broj polica smanjen je za 43.945 osiguranih, od čega je broj onih koji sami plaćaju policu smanjen za 68.835 osiguranih, a povećan broj osiguranih za koje se polica plaća iz sredstava državnog proračuna za 24.890 osiguranih.

Prihodi od financijske i nefinancijske imovine ostvareni su u iznosu od 6.016.131 kn, a čine ih najvećim dijelom prihodi od zateznih kamata u iznosu od 4.461.166 kn, pozitivnih tečajnih razlika u iznosu od 1.225.602 kn, kao i najma poslovnog prostora i stanova u iznosu od 329.292 kn.

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine ostvareni su u iznosu od 3.553.085 kn te je više nego dvostruko povećan prihod od ostvarenja u prethodnoj godini zbog završenog postupka prodaje nekoliko nekretnina u vlasništvu HZZO-a (u Červar-Poratu, Osijeku, Otočcu i Zagrebu.

(Nastavak u idućem broju)

OBAVIJEST

Obveza osobnog javljanja HZZO-u radi zadržavanja statusa osiguranika u obveznom zdravstvenom osiguranju

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju donosi novost za nezaposlene osobe, osiguranike HZZO-a koji se ne vode u evidenciji nezaposlenih osoba Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ).

Zakonom se propisuje obveza nezaposlenim osobama, osiguranicima HZZO-a, koji su na dan njegova stupanja na snagu zatečeni u statusu osiguranika u obveznom zdravstvenom osiguranju kao osobe s prebivalištem odnosno odobrenim stalnim boravkom ili dugotrajnim boravištem u Republici Hrvatskoj jer su se u propisanom roku prijavile HZZO-u, da u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu Zakona, a najkasnije do 29. lipnja 2023. godine osobno pristupe u najbližu ustrojstvenu jedinicu HZZO-a radi provjere okolnosti na temelju kojih im je status utvrđen.

U obavezi osobnog pristupa HZZO-u nalaze se osiguranici koji su taj status stekli jer su izvršili prijavu HZZO-u u propisanom roku nakon:

- prestanka radnog odnosa odnosno obavljanja djelatnosti ili prestanka primanja naknade plaće na koju imaju pravo prema propisima obveznoga zdravstvenog osiguranja

- prijevremenog prestanka služenja vojnog roka odnosno dragovoljnog služenja vojnog roka ili nakon isteka propisanog roka za služenje vojnog roka odnosno dragovoljnog služenja vojnog roka

- otpuštanja iz ustanove za izvršenje kaznenih i prekršajnih sankcija, zdravstvene ili druge specijalizirane ustanove, ako je bila primijenjena sigurnosna mjera obveznoga psihijatrijskog liječenja ili obveznoga liječenja od ovisnosti u zdravstvenoj ustanovi

- navršениh 18 godina života
- isteka školske godine u kojoj su završile redovito školovanje prema propisima o redovitom školovanju u Republici Hrvatskoj ili drugoj državi članici odnosno nakon položenog završnog ispita.

I nakon prvog osobnog pristupa HZZO-u, koje je obavezno u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu navedenog Zakona, ista obaveza i dalje ostaje na snazi tj. navedeni osiguranici se moraju jednom u tri mjeseca osobno javljati HZZO-u radi daljnje redovite provjere okolnosti na temelju kojih im je status utvrđen, osim za vrijeme dok se vode u evidenciji nezaposlenih osoba HZZ-a.

Također, osiguranicima koji se ne vode u evidenciji nezaposlenih osoba zbog čega imaju obvezu osobnog pristupanja HZZO-u promijenjene su i oznake osnova osiguranja u evidenciji osiguranih osoba HZZO-a, a radi se o sljedećim oznakama 00185, 00186, 00187, 00190 i 00192. Da li pripadaju navedenoj kategoriji

osiguranici mogu provjeriti na poveznici Provjera statusa obveznog i dopunskog zdravstvenog osiguranja (hzzo-net.hr).

Ako osiguranici osobno ne pristupe HZZO-u u propisanim rokovima (najkasnije do zaključno sa 29. lipnjem 2023. godine, a potom jednom u tri mjeseca), HZZO će ih odjaviti iz obveznoga zdravstvenog osiguranja po službenoj dužnosti bez donošenja rješenja.

U potonjem slučaju, a s obzirom da je obvezno zdravstveno osiguranje u Republici Hrvatskoj obveza, dužni su se javiti najbližoj ustrojstvenoj jedinici HZZO i regulirati status osigurane osobe HZZO-a prema jednoj od zakonskih osnova osiguranja za koju u tom momentu ispunjavaju propisane uvjete.

Osigurane osobe koje su status u obveznom zdravstvenom osiguranju stekle prema osnovi osiguranja za koju je Zakonom propisan uvjet prebivališta, stalnog boravka ili dugotrajnog boravišta u Republici Hrvatskoj, a koje na dan stupanja na snagu Zakona imaju prijavljen privremeni odlazak izvan Republike Hrvatske, sukladno Zakonu zadržavaju taj status još najduže 90 dana od dana njegova stupanja na snagu te će ih HZZO istekom toga roka odjaviti iz obveznoga zdravstvenog osiguranja po službenoj dužnosti bez donošenja rješenja.

Nadalje, osiguranim osobama koje su status u obveznom zdravstvenom osiguranju stekle ili će ga steći prema osnovi osiguranja za koju je Zakonom propisan uvjet prebivališta, stalnog boravka ili dugotrajnog boravišta u Republici Hrvatskoj prestaje status osigurane osobe gubitkom statusa osobe na prebivalištu, stalnom boravku ili dugotrajnom boravištu u Republici Hrvatskoj odnosno u slučaju prijave privremenog odlaska izvan Republike Hrvatske te će ih HZZO odjaviti iz obveznoga zdravstvenog osiguranja po službenoj dužnosti bez donošenja rješenja.

Osobama objavljenima iz obveznoga zdravstvenog osiguranja zbog prethodno navedenih razloga, HZZO će izdati rješenje na njihov zahtjev.

Dotatno želimo istaknuti kako je navedenim Zakonom za prethodno navedenu kategoriju osoba propisan i jedinstveni rok za prijavu na obvezno zdravstveno osiguranje te isti vrijedi i za redovite učelnike i studente što znači da redoviti učenici i studenti od sada imaju rok za prijavu 30 dana, umjesto dosadašnjih 90 dana od dana isteka školske odnosno akademske godine u kojoj su završili redovito školovanje.

Detaljnije se možete informirati u najbližoj ustrojstvenoj jedinici HZZO-a ili na besplatni telefon obveznog zdravstvenog osiguranja 0800 7979.

- Ukupan broj polica osiguranja smanjen za 43.945 osiguranika

- Obavijest osiguranicima izvan sustava rada

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija

Margaretska 3, 10000 ZAGREB

www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.

Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a

Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979

za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Dostava dokaza o visini inozemne mirovine dostupna putem *online* obrasca

Na internetskim stranicama Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO) dostupan je *online* obrazac putem kojeg je korisnicima mirovine omogućena dostava dokaza o visini inozemne mirovine u svrhu isplate jednokratnog novčanog primanja radi ublažavanja posljedica rasta troškova života (JNP), u skladu s Odlukom Vlade RH od 16. ožujka 2023. Korisnici mirovine kojima se uz mirovinu ostvarenu u RH isplaćuje i mirovina iz država s kojima RH ima sklopljen međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju ili koje primjenjuju uredbu Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, za isplatu JNP-a obvezni su HZMO-u dostaviti dokaz o iznosu mirovine za ožujak 2023. koju je isplatio inozemni nositelj osiguranja. Dokaz može biti:

- potvrda banke iz koje se vidi netoiznos mirovine koji je uplatio inozemni nositelj za ožujak 2023.
- izvadak iz bankovnog računa iz kojeg se vidi netoiznos mirovine koji je uplatio inozemni nositelj za ožujak 2023. ili
- potvrda inozemnog nositelja o visini mirovine isplaćene za ožujak 2023. u netoiznosu

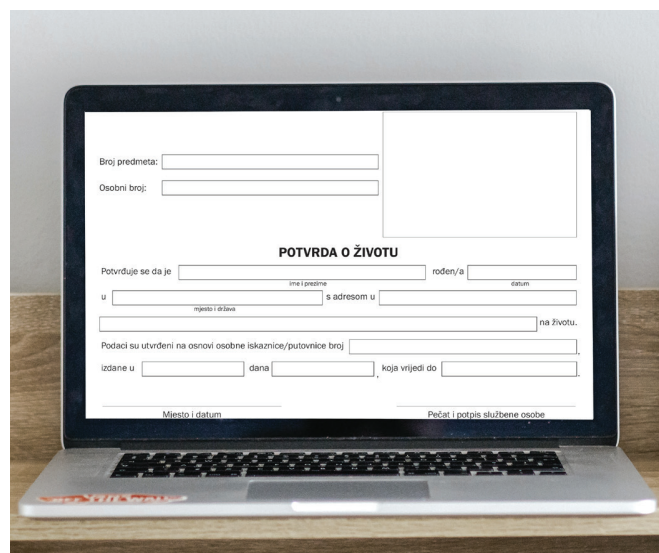
Jedan od navedenih dokaza treba dostaviti HZMO-u do 30. lipnja 2023. Osim putem *online* obrasca dokaz o visini inozemne mirovine može se dostaviti poštom ili osobno područnoj ustrojstvenoj jedinici HZMO-a prema mjestu prebivališta s popunjenom **Tiskanicom za dostavu podataka o visini inozemne mirovine**. Tiskanica se može preuzeti na internetskim stranicama HZMO-a, u područnim ustrojstvenim jedinicama HZMO-a ili kupiti u prodavaonicama Narodnih novina. Napominjemo da korisnici mirovine koji su ostvarili staž u inozemstvu, a nisu ostvarili pravo na mirovinu u inozemstvu, radi

isplate JNP-a također trebaju u Tiskanici ili *online* obrascu označiti polje - Izjavljujem da ne primam inozemnu mirovinu. Pravo na isplatu JNP-a imaju oni korisnici kojima ukupno mirovinsko primanje ostvareno u RH i u inozemstvu ne prelazi iznos od 610 eura. Isplata JNP-a korisnicima mirovine koji uz mirovinu ostvarenu u RH primaju i inozemnu mirovinu predviđena je najkasnije u srpnju 2023. i o tome će biti pravodobno informirani.

Obavijest o potvrđama o životu korisnicima hrvatske mirovine s prebivalištem u R Srbiji i R Kosovo

Obavještavamo korisnike hrvatske mirovine s prebivalištem u R Srbiji da su elektroničkim putem razmijenjeni podaci potrebni za redovitu isplatu mirovina radi sprečavanja nepripadne isplate zbog smrti korisnika mirovina. Korisnici za koje su razmijenjeni podaci ne trebaju u 2023. godini dostaviti popunjenu, potpisanu i ovjerenu tiskanicu potvrde o životu.

Korisnicima mirovine za koje nisu razmijenjeni podaci elektroničkim putem, i korisnicima hrvatske mirovine s prebivalištem na Kosovu, poštom na kućne adrese poslana su 11. travnja 2023. tiskanice potvrde o životu za 2023. godinu. Radi nastavne isplate mirovine iz hrvatskog osiguranja korisnici trebaju potvrdu o životu popuniti, potpisati i ovjeriti kod nadležnog tijela te dostaviti Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje do 31. svibnja 2023.

Zakon o izmjenama Zakona o smanjenju mirovina određenih, odnosno ostvarenih prema posebnim propisima o mirovinskim osiguranju

Na 16. sjednici Hrvatskog sabora, održanoj 21. travnja 2023., usvojen je Zakon o izmjenama Zakona o smanjenju mirovina određenih, odnosno ostvarenih prema posebnim propisima o mirovinskim osiguranju (NN, br. 47/23), koji stupa na snagu 1. srpnja 2023.

Prema ovom Zakonu, smanjenje mirovina i mirovinskih primanja prema Zakonu o smanjenju mirovina određenih, odnosno ostvarenih prema posebnim propisima o mirovinskom osiguranju (NN, br. 71/10, 130/11 i 157/13 - Zakon o smanjenju mirovina) počevši od 1. srpnja 2023. iznosi 5% umjesto dosadašnjih 10%.

Smanjena svota mirovine ne može iznositi manje od 464,53 eura (3.500,00 kn), a smanjenju mirovina, uz u zakonu taksativno navedene korisnike, ne podliježu mirovine u mjesečnoj svoti od 464,53 eura (3.500,00 kn).

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje će mirovine koje su smanjene do 30. lipnja 2023. prema Zakonu o smanjenju mirovina, odrediti prema ovom Zakonu po službenoj dužnosti bez donošenja rješenja.

Prema ovom Zakonu od 1. srpnja 2023. mirovine određene, odnosno ostvarene prema posebnim propisima o mirovinskom osiguranju će se do 31. prosinca 2023. smanjivati umjesto za dosadašnjih 10% za 5%. Zakon o smanjenju mirovina prestaje važiti 31. prosinca 2023., te se od 1. siječnja 2024. mirovine više neće smanjivati.

Međunarodni savjetodavni dani s predstavnicima mirovinskog osiguranja R Austrije

U Čakovcu su u travnju 2023., u suradnji Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i nositelja mirovinskog osiguranja iz Republike Austrije *Pensionsversicherungsanstalt*, održani Međunarodni savjetodavni dani namijenjeni osiguranicima koji su zaposleni ili su bili zaposleni u R Austriji.

Savjetnici iz područja mirovinskog osiguranja savjetovali su osiguranike vezano uz ostvarivanje prava iz austrijskog sustava mirovinskog osiguranja, stanju postupka ostvarivanja prava pokrenutog podnošenjem zahtjeva za mirovinu u R Hrvatskoj ili u R Austriji te o načinu isplate mirovine i mirovinskih primanja na bankovne račune iz jedne u drugu državu.

Austrijsku delegaciju predstavljali su g. Roland Schmoll i g. Josef Lang, a hrvatsku g. Goran Carević, viši stručni suradnik specijalist za mirovinsko osiguranje u Odjelu za poslove EU i međunarodnu suradnju, predstojnica Područnog ureda u Čakovcu gđa Iva Najman, gđa Tamara Taradi, viša upravna savjetnica u Područnom uredu u Čakovcu i načelnica Odjela za provedbu uredbi Europske unije i međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju Područne službe u Varaždinu gđa Monika Hidek.

Međunarodni savjetodavni dani omogućuju, korisnicima i osiguranicima koji imaju staž ostvaren u inozemstvu, informiranje u neposrednoj komunikaciji sa stručnjacima inozemnih nositelja mirovinskog osiguranja.

Ovi susreti se s predstavnicima austrijskog mirovinskog osiguranja tradicionalno održavaju posljednje 43 godine, a sljedeći će se održati u rujnu 2023. u Zagrebu, Varaždinu, Beču i Klagenfurtu.

KORISNICI MIROVINA - isplata u travnju 2023.

Vrsta mirovine	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	498 545	432,20 EUR
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	48 808	562,26 EUR
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	76 754	383,21 EUR
Prijevremena starosna mirovina	210 061	420,01 EUR
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	384	464,35 EUR
Invalidska mirovina	96 662	329,15 EUR
Obiteljska mirovina	203 028	349,08 EUR
UKUPNO - ZOMO	1 134 242	408,57 EUR

Korisnici koji su u 2023. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO	Broj korisnika	Prosječna netomirovina
Starosna mirovina	2 944	302,84 EUR
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	1 030	505,20 EUR
Prijevremena starosna mirovina	746	400,40 EUR
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	5	563,39 EUR
Invalidska mirovina	419	298,04 EUR
Obiteljska mirovina	5 425	345,92 EUR
UKUPNO	10 569	351,49 EUR

Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	109 090	613,50 EUR
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	217 519	563,29 EUR
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO-u	282 759	284,81 EUR
Korisnici najviše mirovine prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 711	1.145,95 EUR

Ukupan broj osiguranika	1 621 379
Ukupan broj korisnika mirovine	1 228 274
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	1:1,32
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za siječanj 2023.	1.106 EUR
Prosječna starosna mirovina ZOMO korisnika koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2023. godini	401,43 EUR
Korisnici mirovina - muškarci (46,12%)	566 473
Korisnici mirovina - žene (53,88%)	661 801
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	72 godine
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2023. godini - ZOMO	31 godine
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2023. godini - ZOMO	63 godine

Uređuje i grafički priprema:
 Ured za odnose s javnošću HZMO
 A. Mihanovića 3, 10000 Zagreb
 e-mail: urednistvo@mirovinsko.hr
 faks: 01/4595-168

INFOTELEFONI:
+385 1 45 95 011
+385 1 45 95 022
 (radnim danom od 8 do 16 sati)

PEŠČENICA

aktivnosti

Bake i unuci

Svakog četvrtka u prostorijama zagrebačke Podružnice SUH-a Peščenica okupi se vrijedno društvo od 10 do 15 članica koje izrađuju različite ukrasne predmete. Posebno zanimljivo je kad netko dovede i svoje unuke koji svojim vrijednim rukicama pomažu u izradi ukrasa, ali i podignu ionako

toplu i ugodnu atmosferu. Na jednoj takvoj radionici u travnju 2023. članice su odlučile pokloniti predsjednici podružnice Mirjani Novačić i jedan mali poklončić, kao znah zahvalnosti za njezin vrijedni volonterski rad, te su joj tako darovale ručno pleteni tabletić, koji je nekoć krasio svaki dom, a danas se rijetko viđa.

Prva subota u mjesecu u podružnici je rezervirana za ples, pa je tako bilo i 6. svibnja gdje se u prostorijama podružnice okupilo 20-ak članova koji su uživali u zabavi, pjesmama i kolačima, ali prije svega u odličnoj društvu.

M.N.

LABIN Ure kulture

Članice i članovi SUH-a Labin nastavili su s brojnim aktivnostima. Tako su 27. travnja 2023. godine otišli u Rijeku, gdje su prvo posjetili obnovljenu raskošnu baroknu Palaču šećerane, upravnu zgradu bivše rafinerije šećera u kojoj je smješten muzej posvećen riječkoj povijesti od 18. do 21. stoljeća. Tamo su razgledali teme poput prvog terpeda na svijetu, Mornaričke akademije, Rijeke kao iseljeničke luke, 2. svjetskog rata i poratne obnove, povijest kazališta i još puno toga.

Palača je obnovljena 2020. godine europskim projektom, a u sklopu promoviranja Rijeke kao Europske prijestolnice kulture. Nakon toga uslijedio je posjet HNK-u Ivana pl. Zajca, gdje su navečer gledali kazališnu predstavu Rastanci, koja je nastala prema istoimenom romanu bivše riječke intendantice, kritičarke, dramaturginje i spisateljice Mani Gotovac. Bio je to prekrasno provedeni dan, baš kao i tri tjedna ranije kad su

članovi otišli na jednodnevni izlet, gdje su išli u razgledanje slovenskih lučkih gradića Izole i Kopera, ali i talijanske Muggie, koja se nalazi uz samu granicu sa Slovenijom.

E.M.

RUGVICA Načelnik dijelio grah sa SUH-ovcima

Odlična suradnja općine Rugvica i tamošnje Podružnice SUH-a potvrđena je i ove godine tradicionalnim obilježavanjem Međunarodnog praznika rada, na kojem se rugvičkim penzičima u podjeli besplatnog graha pridružio i načelnik općine Mato Čičak. Predsjednik podružnice Stjepan Sekulić pohvalio se kako je podijeljeno 800 porcija graha, dok je načelnik Čičak zahvalio SUH-ovcima na lijepoj organizaciji.

Nije to bilo sve od strane Rugvičana, jer je 7. svibnja održana i izvještajna Skupština, na kojoj se okupilo oko 70-ak članova i gostiju, te je nakon usvojenih izvještaja i programa rada uslijedila i ukusna večera, te zabava uz ples i pjesmu. Pozdravne riječi predstavnik Općine Roberta Mundera i izaslanice Središnjeg ureda SUH-a Mirjane Novačić dodatno su razveselile prisutne.

S.S.

DONJI MIHOLJAC

Ljepote Plitvica i Rastoka

Pedeset članova udruge SUH-a Donji Miholjac otišlo je 31. ožujka 2023. godine na jednodnevni izlet u NP Plitvička jezera. S obzirom da se trebalo poprilično voziti do cilja, autobus s veselim putnicima krenuo je već u 5 ujutro. No, to nikome nije smetalo, jer su putem uživali u druženju, razgovorima, a poneki pospani i u drijemanju. Uz pratnju stručnog vodiča uživali su u prekrasnim jezerima, šetnji stazama kroz prekrasnu prirodu, ali i vožnji brodom. Nakon razgledavanja Plitvica uslijedila je rana večera gdje su se napunili dodatnom energijom, jer to nije bilo sve od razgledavanja.

Naime, na povratku kući zaustavili su se u Slunju gdje su stali u

Rastokama i uživali u još jednom prirodnom fenomenu i prekrasnim vodopadima, mjestu gdje se rječica Slunjičica preko sedrenih stijena ulijeva u rijeku Koranu. Iako su se kući vratili umorni, vrijedilo je truda, jer su svi bili jako zadovoljni izletom i uživanjem u čudima prirode.

Z.R.

Veseli pajdaši

Početak ove godine u zagrebačkoj podružnici SUH-a Miroševac počela je s radom dramska skupina pod nazivom "Veseli pajdaši", koja djeluje kao sekcija podružnice i čini njezin sastavni dio. Navedenu skupinu je osnovalo Predsjedništvo podružnice na inicijativu grupe članova, a voditeljica skupine Barica Čuček-Barči u kratkim crtama iznijela je ciljeve, planove i način rada dramske skupine te zahvalila članovima predsjedništva na razumijevanju i usvajanju inicijative.

Između ostalog kao jedan od ciljeva skupine istaknula je promociju kulturno- umjetničkog/dramskog amaterizma, te čuvanje i njegovanje narodnog blaga i povijesnog naslijeđa, kao i obrada modernih tema, prikazujući ih na jedan specifičan dramski način. Skupina je prvi službeni nastup imala na zabavi u podružnici Miroševac, s aktualnom temom: „Podnošenje zahtjeva/trazenje dijela mirovine od preminulog partnera“. Nazočni su nastup od

petnaestak minuta pažljivo pratili, uz salve smijeha i pljeska, tako da ovu prvu izvedbu možemo ocijeniti više nego uspješnom. Ova dramska skupina ističe se velikim potencijalom i kreativnošću te se sami brinu baš o svemu potrebnom za predstavu, sami pišu tekstove, režiraju, odabiru/šivaju kostime, izrađuju scenu i sl.

Dramska skupina je otvorena za suradnju i nastupe i u drugim, prije svega okolnim podružnicama SUH-a, dakako ako bude interesa, kako bi i njihova druženja i zabave obogatili novim sadržajem, a samim time i zanimljivijim za posjetitelje.

Ivica Pralas

VELIKA GORICA Uspješna skupština i izlet

Podružnica SUH-a Velika Gorica 21. travnja 2023. godine organizirala je godišnju skupštinu u restoranu "Za vašu dušu". Stotinjak članova i gostiju uveličali su skupštinu, među njima i predsjednica SUH-a Jasna A. Petrović, koja je govorila o uspjesima SUH-a u borbi za veća materijalna i druga prava umirovljenika, te predsjednik Županijskog povjereništva SUH-a Zagrebačke županije Zlatko Hrčić.

Poslije skupštine uslijedila je večera, ali i zabava uz živu glazbu i ples do kasnih večernjih sati. Već početkom svibnja pun autobus članova zaputio se u Čakovec, gdje su obišli taj prekrasni gradić, te neizostavni Stari grad Zrinskih, utvrđeni plemićki dvorac u središtu grada. U dvorcu su posjetili i muzej, gdje im je vodič otkrio sve tajne ove stare hrvatske velikaške obitelji. Poslije obilaska dan su zaključili uz ručak, glazbu i ples u restoranu „K Jeleni“ u obližnjem mjestu Gornja Dubrava, tik uz slovensku granicu.

S.M

TREŠNJEVKA SJEVER Rekreacija uz Tai chi

Priлично živahno bilo je 26. travnja 2023. godine u zagrebačkoj podružnici SUH-a Trešnjevka sjever, gdje su članice imale bogat program. Prvo su na radionici izrađivale različite ukrase metodama točkanja i dekupaža, družile se uz kavicu, te degustirale super ukusne baklave koje je pripremila kolegica Senada.

A zatim je uslijedilo nešto sasvim drukčije, vježbanje borilačke vještine Tai chi pod vodstvom trenerice Vesne Jakšić. Riječ je o vještini koja primarno služi za samoobranu, ali i dokazano pozitivno utječe na zdravlje, te su članice uživale u svakom trenutku.

V.B.

DUGO SELO 800 porcija graha

Ove 2023. godine nastavljena je tradicija obilježavanja Međunarodnog praznika rada kojom Udruga SUH-a Dugo Selo uz potporu Grada kuha i dijeli grah svojim sugrađanima. Kao i svake godine, i ove se na platou ispred Pučkog otvorenog učilišta 1. svibnja okupilo mnoštvo, i staro i mlado, te su uživali u ukusnom grahu. Nitko nije ostao gladan, jer je podijeljeno 800 porcija graha, a naši penzići ovim putem se zahvaljuju i Radio Martinu, koji je medijski popratio ovaj događaj. Međunarodni Praznik rada okupljenima je čestitala zamjenica gradonačelnika Jasminka Kokot Bambić., a u ime Središnjeg ureda SUH-a pozdravnu je riječ izgovorila Mirjana Novačić.

Deset dana ranije Udruga je održala i izvještajno-izbornu skupštinu, na kojoj su prihvaćeni svi izvještaji i usvojen plan rada, te je skupština jednoglasno izabrala novu tajnicu Ljerku Vešligaj. Nastavilo se i s druženjem svakog zadnjeg petka u mjesecu, pa se i 28. travnja uživalo u jelu, piću, pjesmi i plesu.

M.M.

Izlet i posjet domu

Predsjednik Podružnice SUH-a Konavle Ante Mandić sa suradnicima i predstavnicima SUH-a Županijskog povjereništva Dubrovačko-neretvanske županije dana 11. travnja 2023. godine posjetili su Dom umirovljenika Konavle povodom Uskrsa i uručili im prigodne poklone, uglavnom prehrambene proizvode u vrijednosti od 950 eura. Korisnici i

djelatnici doma izrazili su zahvalnost na uručenim poklonima, a organizirana je i zabava za korisnike doma uz glazbu i ples.

Čak 54 člana 15. travnja uputilo se na jednodnevni izlet u Hercegovinu, a prvo su posjetili Međugorje gdje su nazočili svetoj misi, a nakon toga su krenuli u Ljubuški gdje su uživali u bogatom ručku, ali i pjesmi i plesu. Nakon ručka su razgledali i ovaj hercegovački gradić. U povratku su se vratili preko Peleškog mosta gdje su se zaustavili i slikali za uspomenu. Treba istaknuti i kako su prijevoz i ručak bili besplatni za sve sudionike ovog izleta. Pod dojmom ugodnih doživljaja svi su pitali kada će novi izlet, a dogovor je pao tek najesen, s obzirom da dolazi sezona, pa se izleti ne organiziraju.

Ante Mandić/Marijana Pejdar - Čagalj

TROGIR

More i led

Sunce i snijeg, tako se ukratko mogu opisati dva izleta na koja su išli članovi Podružnice SUH Trogir. Prvo je 48 članova od 1. do 4. travnja boravilo u Sarajevu gdje su obišli snijegom pokriveno poznato skijalište Jahorinu, Trebević, ali i piramide u Visokom te Mostar. Baščaršija, povijesno i kulturno središte grada izazvalo je veliko zanimanje naših umirovljenika, ali su mnogi bili ugodni iznenađeni i izgledom najpoznatijeg nebodera u Sarajevu, Avaz

Twist Towerom, koji je visok 172 metra, a liftom se od dna do vrha dođe za samo 20 sekundi.

Posjet „Bosanskim piramidama“ u Visokom bila je također jako zanimljiv, gdje su hodali mrežom podzemnih tunela. Magnetna energija u tunelima imala je učinka na njihove ključeve hotelskih soba - elektronske kartice - i trebalo ih je ponovo kodirati. Na odlasku su posjetili Mostar i prekrasnu kamenu građevinu, stari most na Neretvi, uživajući u malim uličicama s brojnim suvenirnicama, zanatskim radnjama i ponudama hrane.

A u nedjelju 23. travnja članovi su otišli na jednodnevni izlet na najrjeđe naseljen otok na Jadranu, Krapanj. Naselje s kamenim

kućama i uskim uličicama puno je tradicionalnih muzeja u kojima se nalaze predmeti stoljetne tradicije spužvara, ronilaštva i ribarstva. Obišli su i muzej u samostanu sv. Križa, a prije odlaska svatko je sebi kupio i prigodni suvenir, spužvu.

Tonči Barada

VRBOVEC Jabuke, pjesma i Jasenovac

Podružnica SUH-a Vrbovec 21. travnja 2023. godine održala je izbornu, izvještnu Skupštinu, na kojoj se okupilo

čak 96 članova, te brojni gosti, a među njima i gradonačelnik Vrbovca Denis Kralj te glavni tajnik SUH-a Igor Knežević. Izvješće o radu za proteklu godinu podnio je predsjednik podružnice Zlatko Hrčić, koji je pored ostalog istaknuo dobru organizaciju izleta i druženja, podjeli jabuka za Božić, a na kraju je pohvalio i rad Mješovitog pjevačkog zbora pod ravnanjem Franje Simića, dirigenta.

Zbor je sudjelovao u prigodnom programu otpjevavši nekoliko pjesama i na sjednici ove Skupštine. Tajnica Udruge Anica Baranšić podnijela je posebno izvješće o sudjelovanju 60 članova na turističko-kuli-

narskoj manifestaciji „Kaj su jeli naši stari“, gdje su od sredstava dobivenih prodajom kolača platili izlet u Lonjsko polje te posjetili Jasenovac. Skupština je prihvatila izvješća, te donijela plan rada i financijski plan za 2023. godinu.

Potvrđen je i Izvršni odbor, koji djeluje u sastavu Zlatko Hrčić, predsjednik, a članovi su Anica Baranašić, tajnica, Milena Bastašić, blagajnica, Milica Drvenkar, potpredsjednica, te Stjepan Kelečić, Ivan Mlinarić, Dinko Perica i Branko Tretinjak koji je izabran na ovoj skupštini. Izabran je i novi Nadzorni odbor u sastavu Zdenka Koprivnjak, Ivan Kelečić i Đuro Kraljić. **Z.K.**

SAMOBOR Prvomajska šetnja

Čak 105 članova te još desetak gostiju sudjelovalo je na Skupštini udruge SUH-a Samobor, koja je održana 14. travnja 2023. godine. Skupštinu su svojim prisustvom uveličali ugledni gosti, gradonačelnica Petra Škrobot, zamjenica predsjednice Gradskog vijeća Zvezdana Sečen, predsjednica GD Crvenog križa Marijana Radek, te predstavnici umirovljeničkih udruga iz Samobora i okolice. Nakon službenog dijela Skupštine, uslijedila je prekrasno ugođena večer, sudionici su uživali u večeri, ali i živoj glazbi. Najzadovoljnija je bila predsjednica Udruge Vlatka Novosel.

Nastavljene su i druge aktivnosti udruge, pa je tako 20-ak članova koji vježbaju nordijsko hodanje odlučilo napraviti prvomajsku šetnju po centru Samobora, gdje je „palo“ i zajedničko fotografiranje ispred okićenog bunara.

Obilježili 30 godina rada

Sećanjem skupštinom održanom 26. travnja 2023. Udruga SUH Split obilježila je 30 godina djelovanja u gradu Splitu. Uz brojne članove na obilježavanju su sudjelovali i Jasna A. Petrović, predsjednica Sindikata umirovljenika Hrvatske i Danica Tomić utemeljiteljica SUH-a Split prije 30 godina, zatim predstavnica Splitsko-dalmatinske županije Magda Vrvilo, umjesto župana Stanka Bobana, te dugogodišnji član predsjedništva i predsjednik ogranka SUH-a vojnih umirovljenika te dosadašnji član statutarne komisije SUH-a Fridrih Moretti, osoba koja je obilježila veliki vremenski period u ovih 30 godina uspješnog rada i postojanja SUH Split. Njegov doprinos

je značajan kako na gradskoj, tako i na državnoj razini SUH-a.

Uz navedene na sjednici su prisustvovali i zamjenik Županijskog povjereništva SUH SDŽ i član Predsjedništva SUH-a Tonči Barada, Merica Ličina, predsjednica Županijskog povjereništva SUH SDŽ te neizostavna Asja Tomin, predsjednica Udruge SUH Split, ujedno i potpredsjednica SUH-a zadužena za regiju Jug, koja ima velike zasluge za uspješni rad Udruge SUH Split, između ostalog za organizaciju aktivnosti, borbu za prava umirovljenika, razumijevanje za potrebe članova i sigurnom rukom vodi ovu Udrugu.

Tijekom skupštine počasne gošće i

predsjednica SUH-a govore su o prošlosti, sadašnjosti, ali i budućim aktivnostima SUH-a, koje su usmjerene na dobrobit svih članova, ali i svih drugih umirovljenika. Dodijeljene su nagrade, pohvale i povelje za uspješnu i trajnu suradnju. Program obilježavanja 30. godišnjice djelovanja nastavljen je plesom mažoretkinja Grada Splita, nakon čega je uslijedila svečana večera, pjesma i ples na kojem je najaktivniji bio 92-godišnji Moretti. Na kraju, želja sviju je da udruga SUH Split nastavi raditi za dobrobit svih umirovljenika još dugi niz godina.

Bralić

PULA-POLA Obilježen Dan žena

Svi umirovljenici koji su 8. ožujka posjetili udrugu SUH Pula-Pola ugodno su se iznenadili prigodno uređenim prostorom. Naime, ama baš sve, od ulaznog panoa, prigodnih cvjetnih aranžmana i čestitki, je bilo posvećeno obilježavanju Dana žena.

Posebnu čestitku umirovljenice su primile od predsjednika Luče Pavletića koji ih je počastio slatkišima. I ovaj put se pokazalo da je za dobro druženje i uživanje potrebno samo malo dobre volje.

Kutak na Radio Puli

Čelnici udruge SUH Pula-Pola na temelju dugogodišnje lijepe suradnje dogovorili su se s urednikom HRT Radio Pula, Brunom Krajcarom, kako od ove godine ponovno kreće kutak za umirovljenike na tom radiju pod nazivom Senior plus. Kutak je na rasporedu svakog trećeg petka u mjesecu u 11.10 sati, a vodi ga Dorina Tikvicki.

Tako se slušatelji mogu upoznati s radom Udruge SUH Pula-Pola, aktualnim temama za umirovljenike, planiranim aktivnostima, te predstavljanjem ogranaka, a sve informacije iz prve ruke dobivaju od predstavnika udruge i ogranaka. Povratne informacije su zaista pozitivne, jer je Kutak ta rado slušan.

Dubravka Karčić

MEDULIN Bratimljenje u Chioggi

Višegodišnja odlična suradnja između Podružnice talijanskog sindikata SPI CGIL Chioggia iz regije Veneto i SUH-ove Podružnice Medulin dovela je do bratimljenja dviju podružnica. Chioggia je udaljena skoro 400 km od Medulina, ali želja za bratimljenjem javila se prije par godina.

Nakon pauze zbog pandemije, suradnja je nastavljena, a 21. travnja 2023. je podignuta na višu razinu potpisivanjem Sporazuma o bratimljenju u tom prekrasnom ribarskom gradiću.

Izaslanstvo podružnice SUH-a predvođeno predsjednicom Vericom Vidmar, pojačano s predsjednicom Županijskog povjereništva SUH-a Istarske županije Đinom Šverko i predstavnikom općine, boravilo je u Chioggi gdje su ih domaćini srdačno ugostili, a potpisivanjem Sporazuma međusobno su se obvezali nastaviti suradnju i održavati vezu među dva sindikata, promicati razmjenu iskustava i donositi programe.

Želja je poticati aktivnosti u rješavanju pitanja umirovljeničkog statusa, mirovina, zdravstvenih usluga i uopće rješavati pitanja vezana uz kvalitetu života starijih osoba, jer je povijesna i kulturna povezanost stvarno velika. Jasno, tu su i kulturni susreti i ostale aktivnosti koje se provode u slobodno vrijeme.

Slobodno vrijeme SUH-ovi predstavnici iskoristili su i za razgledanje prekrasnog gradića, koji je zapravo otok u venecijanskoj laguni, s puno mostova, šareno obojenih kuća i pjeskovitih plaža, te im je svima pružio prekrasan ugođaj koji će pamtili.

V.M.

U starosti je prirodno biti nagluh?

Neželjeni ili štetni zvukovi, odnosno buka, je jedno od najprodornijih zagađenja današnjeg svijeta. Prema jednoj procjeni, kad bi svatko u SAD spavao uz otvoren prozor svoje spavaće sobe, barem pet milijuna ljudi bi se probudilo svako jutro zbog trešnje i tutnjave uzrokovane letom aviona, a 17 milijuna zbog buke od prometa. Riziku oštećenja sluha izloženi su i publika na zaglušujućim sportskim stadionima, članovi bendova, posjetioci disko klubova itd.

Buka ulazi u uši u vidu snažnih valova mehaničke energije. Jedinica mjere za intenzitet zvuka je decibel. Običan razgovor ima jačinu 60 decibela; dječje vrištanje oko 90 decibela. Dugotrajno izlaganje buci od 85 ili više decibela ili mnogo kraće izlaganje iznimno intenzivnoj buci, kao što su zvučni valovi od 140 decibela nakon pucnja pištolja ili puške u blizini uha, mogu nepopravljivo oštetiti unutarnje uho. Audiolozi predviđaju da će, ako se ne poduzmu preventivne mjere protiv buke, približno isti broj ljudi nositi slušne aparate, kao i oni koji nose kontaktne leće.

Mnogi ljudi misle da je lošiji sluh neizbježni dio starenja. Međutim, ispitivanja pokazuju da su oni koji žive u okolini s malo buke skloni vrlo malom gubitku sluha u staroj dobi. U bučnim industrijskim zemljama čak i mladi ljudi pate od oštećenja sluha. Jedno istraživanje obavljeno na sveučilištu Tennessee, u Knoxvilleu, otkrilo je da šest od svakih deset bruća ima oštećenje sluha tipično za starije ljude. Rok glazba je jedan od uzroka. Buka u dvoranama gdje se održavaju rock koncerti ili ona u disko klubovima, može lako prekoračiti 120 decibela, što je otprilike razina glasnosti sirene u zračnoj uzbuni.

Također, zaglušujuća buka portabl stereo uređaja ili onih u automobilima, predstavlja opasnost za naš sluh. Opasnosti od oštećenja sluha izloženi su ljudi koji stanuju u blizini aerodroma. Bez obzira na dob, osobe koje moraju trpjeti bučnu okolinu mogu biti izloženi ne samo riziku od oštećenja sluha. Naime, istraživanja su pokazala da oni mogu češće patiti i od povećanih razina kolesterola u krvi, čira na želucu ili dvanaesniku,

povišenom krvnom tlaku i poremećaja u srčanom ritmu, nego ljudi koji žive i rade u tišem, mirnijem okolišu.

Buka koja traje satima može uzrokovati stres, umor, otežano disanje i poremećen san. Zanimljivo, ako osoba uz buku, kojoj je izložena, još konzumira i alkohol, može "zaraditi" doživotno oštećenje sluha. Na tržištu se već duže vrijeme nalaze razne tehničke naprave koje se stavljaju na uši s ciljem zaštite od buke. Te naprave koriste posebno piloti aviona i helikoptera, radnici u blizini jako bučnih strojeva itd.

Premda će bliska budućnost sigurno donijeti nove tehnologije u borbi protiv buke, ipak već danas možemo poduzeti neke korake kako bi olakšali situaciju:

- Koliko god je to moguće zaštitite svoj dom od buke. Tvrdne površine - pod od emajliranih pločica, goli zidovi, zrcala - odzvanjaju i pojačavaju buku. Uputno je upotrijebiti draperije, tepihe i masivni namještaj, kako bi "upili" zvukove. Ispod stroja za pranje rublja i drugih bučnih kućnih aparata dobro je staviti gumene podloške. Oni koji imaju kuću mogu je okružiti lisnatim drvećem ili grmljem u visini prozora, kako bi apsorbirali vanjsku buku, a mogu i začepiti pukotine oko prozora i vrata.

- Kad ste odjednom izloženi jakoj buci, neka vam ne bude neugodno začepiti uši prstima. Kad upotrebljavate bučne alate (npr. snažne pile itd.), nabavite si čepiće za uši.

- Zahtijevajte i propagirajte tišinu. Ne biti izložen prekomjernoj buci, trebalo bi biti građansko pravo. Danas mnogi veliki gradovi imaju razrađene pravilnike o dopuštenoj jačini buke. Samo u Americi, tokom zadnjih deset godina, zahtjevi za odštetu zbog oštećenja sluha na radnom mjestu ili za vrijeme služenja u vojsci, dosegli su iznos od 2 milijarde dolara.

- Osigurajte si prostor tišine. Stvorite si utočište od buke, za kojeg drugi znaju da u njemu ne očekujete agresiju jakih i nepoželjnih zvukova. Odredite si redovno vrijeme kad ćete uživati u svojoj tihoj oazi. Uskoro ćete otkriti da je tišina zlatna.

dr. Ivo Belan

ZANIMLJIVO ISTRAŽIVANJE Tko će doživjeti stotu

Prema podacima američke agencije CIA, procijenjeni najduži prosječni životni vijek u trenutku rođenja imaju građani Monaka sa 89,64 godine, slijedi Singapur sa 86,51, zatim Makao 85,16, te je na četvrtom mjestu Japan sa ravno 85 godina (žene 88,06, a muškarci 82,11 godina). Zdrave prehrambene i životne navike stanovništva, bogatstvo i razvijenost zemlje te sve kvalitetniji zdravstveni sustav, čimbenici su koji pridonose dugotrajnom životu.

Zanimljivo istraživanje provedeno je upravo u Japanu, gdje je 500 muškaraca i 500 žena u dobi od 20 do 80 godina ispitivano bi li htjeli živjeti više od 100 godina, te su dobili iznenađujuće podatke. Naime, čak 84 posto žena te 72 posto muškaraca kazalo je kako ne bi htjeli doživjeti toliku starost, a kao glavni razlog su istaknuli da ne bi htjeli gnjaviti svoju obitelj ili druge da se brinu o njima u starosti. No, htjeli ili ne htjeli, to sve više postaje realnost, s obzirom da je u rujnu 2022. u Japanu već živjelo 90.526 osoba koje imaju ili su starije od 100 godina, što je za 4.000 osoba više nego što ih je bilo u istom razdoblju godinu ranije.

Kako po CIA-inim podacima kotira Hrvatska? Mi dugo nećemo imati takve brige kao Japanci, jer zauzimamo tek

91. mjesto s procijenjenim životnim vijekom od 77,47 godina (za muškarce 74,37, a žene 80,76 godina). Od bivših jugoslavenskih republika, ispred nas je Slovenija na 33. mjestu s 82,02 godine, BiH je 83. sa 78,22 godine, Crna Gora 86. sa 77,99 godina, a iza nas su Sjeverna Makedonija na 78. mjestu sa 77,09 godina, te Srbija 131. sa 75,08 godina.

"Da, i nakon sedamdesete, život ide dalje i ne treba se bojati starosti već težiti intelektualnom razvoju. Budite osoba koja ne samo da ima mogućnost, nego i obvezu za novi početak"

Slijedite svoje snove!

Odlazak u mirovinu trenutak je kad treba pogledati unatrag i prisjetiti se svakog propuštenog sna za koji smo rekli: "Možda jednog dana kad odem u mirovinu..." Neostvareni snovi sada mogu postati stvarnost. Primjerice, cijeli ste radni vijek radili jedan posao i žalili se da ste promašili profesiju! Željeli ste biti pravnik, glavni kuhar, povjesničar, slikar, fizioterapeut, informatičar... Sada je trenutak da se odlučite i ostvarite svoje snove. Vrijeme, koje je pred vama, tjera vas da se pokrenete! „Mnogi se žele preorijentirati, ispuniti snove iz djetinjstva ili samo nastaviti obrazovanje te što bolje iskoristiti vrijeme koje im je na raspolaganju“, navodi se na jednoj njemačkoj web stranici koja savjetuje studente-umirovljenike.

Mnogi ljudi ne prepoznaju prilike za novu životnu fazu i umjesto da iskoriste svoje iskustvo i znanje koje su godinama stjecali, uplaše se stereotipa koji predstavlja odlazak u mirovinu te preko noći nekad aktivni ljudi pretvore svoj život u jednu pasivnu rutinu, kojom zatvaraju vrata svojim snovima. Malo je potrebno da čovjek postane tužan, depresivan ili izgubi motivaciju. Ima i onih koji su drugačiji i kojima na njihovoj novoj aktivnosti treba čestitati.

"Ove godine odlazim u mirovinu. Još sam prilično aktivna i pomisao na to da sam već u godinama kad je moj radni vijek završio pomalo me zbunjuje. Uvijek sam mislila da su oni koji dođu u starosnu mirovinu - stari. Još se osjećam spremnom za neke nove pothvate. Imam nekoliko mjeseci od odlaska u mirovinu i ne bih voljela da se prvog jutra kao umirovljenica probudim s osjećajem da sam otpisana. Udovica sam i imam odraslu djecu, ali nemam unuke. Navikla sam na dinamičan život," požalila se prije koji dan gospođa Zrinka i spomenula kako ozbiljno razmišlja o upisu na specijalistički postdiplomski studij za organizaciju i menadžment. Živimo u informatičko doba koje nas uči kako bi u svakom vremenu i pred svakim izazovom znali kako ići dalje.

Koncepcija doživotnog obrazovanja odraslih postala je imperativ zato što znanje za jučer nije dostatno za danas, a znanje za danas nije dostatno za sutra. „Značajni problemi s kojima smo suočeni ne mogu biti riješeni na istoj razini razmišljanja koja ih je kreirala“, napisao je Albert Einstein. Zato razmislite o dodatnom školovanju, bez obzira na to je li riječ o usavršavanju nekih vaših hobi vještina, kao što je slikanje ili su to praktična znanja koja se stežu na fakultetu. Na nekim Europskim sveučilištima trend upisa umirovljenika koji žele studirati prisutan je već skoro četiri desetljeća. Tako primjerice od 1981. do 2011. godine, broj umirovljenika koji upisuju fakultete u Švicarskoj, prema podacima švicarskog Ureda za statistiku, porastao je za 50 posto. Sličan trend prisutan je i u ostalim Europskim zemljama. Umirovljenici studenti kažu da im studiranje omogućava da se lakše povežu i druže s drugima.

Iskustva većine studenata-umirovljenika većinom su pozitivna. Claus iz Njemačke, koji trenutno studira srednjovjekovnu povijest, izjavio je da mu je studiranje dalo novu svrhu njegovom životu i da nikad nije bio sretniji. „Predavanja su za mene prozor u svijet“, pohvalila se umirovljenica Ute za jedan švicarski magazin. „Kako biste održali mozak zdravim, morate se upustiti u nove izazove i društveno se angažirati“, kaže jedna bivša turistička djelatnica. Austrijanac Franz za sebe kaže da je se sasvim uobičajeni student, iako se na fakultet upisao u dobi od 86 godina i planira doktorirati kada napuni 90 godina.

I u susjednoj Crnoj Gori ima sve više umirovljenika koji se upisuju na fakultete. Pa se tako i gospodin Branko prije nekoliko godina u svojoj 88. godini života upisao na Strojarski fakultet i to nakon 34 godina od odlaska u mirovinu. Nije mu bilo teško svaki dan se voziti 15 kilometara do fakulteta. Bio je dobar student i u roku je diplomirao. Izazov mu je bio savladati nove tehnologije, koje su se znatno promijenile od dana kada je on završio srednju Geodetsku školu.

Znanstvenici koji se bave proučavanjem mentalnog zdravlja,

smatraju da je studiranje dugo bila zanemariavana vježba za umirovljenike. U Europi i svijetu, postoji niz fakulteta koji imaju posebne odjele namijenjene studentima umirovljenicima, a postoje i dobri primjeri i u Hrvatskoj. Prije nekoliko godina umirovljenik Zvonko iz Velike Gorice upisao je fakultet u svojoj šezdesetoj godini života. Položio je prijemni povijesti na Hrvatskim studijima. Iako su mu se na njegovu odluku smijali svi ukućani, on je bio uspješan student i diplomirao s odličnim uspjehom. Diploma mu nije donijela nikakvu financijsku korist, a to mu i nije bio cilj. Obožava povijest i zato je studirao.

Ravnatelj Medicinskog fakulteta George Washington nedavno je izjavio da je mozak kod starijih osoba mnogo praktičniji nego što se uobičajeno vjeruje. U toj dobi međudjelovanje lijeve i desne hemisfere mozga postaje skladno, što proširuje kreativne mogućnosti. Zato među ljudima starijim od 60 godina možete pronaći mnoge osobe koje su tek započele svoje kreativne aktivnosti. Znanstvenici sve više naglašavaju kako neuroni u mozgu ne umiru, kao što neki tvrde, već da veze među njima nestaju ako se čovjek ne bavi umnim radom. Također, ukoliko čovjek vodi zdrav način života, pokretan je i ima održivu tjelesnu aktivnost, tada intelektualne sposobnosti ne opadaju s godinama, već rastu u dobi od 80. do 90. godine, dosežući vrhunac intelektualne aktivnosti u sedamdesetim godinama života, kada mozak počinje raditi punom snagom.

Da, i nakon sedamdesete, život ide dalje i ne treba se bojati starosti već težiti intelektualnom razvoju. Svakodnevno trebamo, primjerice, učiti nove zanate, učiti svirati na glazbenim instrumentima, učlaniti se u neku plesnu grupu, slikati, upoznavati nove ljude, družiti se s prijateljima, posjećivati likovne izložbe, raditi planove za budućnost i živjeti s mišlju: „Preda mnom su još mnoge dobre stvari!“

Budite osoba koja ne samo da ima mogućnost, nego i obvezu za novi početak.

Drenka Gaković

Razlika bračne stečevine i vlastite imovine u braku

Pitanje: Bio sam u braku duže vrijeme i nažalost sada sam u fazi razvoda. Supruga želi podjelu cijele imovine na dva jednaka dijela pa čak i onoga što sam dobio od roditelja prije braka i što sam naslijedio od strica. **(A.L., Zagreb)**

Odgovor: Prema članku 35. Obiteljskog zakona bračni drugovi mogu imati bračnu stečevinu i vlastitu imovinu. Bračna stečevina je imovina koju su bračni drugovi stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice ili potječe iz te imovine. Bračni drugovi su u jednakim dijelovima suvlasnici bračne stečevine, osim ako nisu drukčije ugovorili.

Međutim, vlastita imovina je imovina koju bračni drug ima u trenutku sklapanja braka ili je stečena na temelju ugovora o darovanju, nasljeđivanjem itd. Vlastitom imovinom smatra se i autorsko djelo onog bračnog druga koji ga je stvorio. Kod razvoda braka predmet diobe imovine je samo bračna stečevina, a vlastita imovina ne ulazi u tu diobu.

Zabilježba centra za socijalnu skrb na mojoj imovini

Pitanje: Korisnik sam invalidnine preko centra za socijalnu skrb. Da li se oni mogu uknjižiti na moju nekretninu zbog toga? **(A.N., Osijek)**

Odgovor: Centar za socijalnu skrb ne može se zbog tog vašeg prava na invalidninu zabilježiti na vašim nekretninama. Pravo upisa zabilježbe tražbine Centra za socijalnu skrb u ime Republike Hrvatske postoji samo u slučaju ostvarivanja zajamčene minimalne naknade i ostvarivanja stanovanja i smještaja u dom putem sustava socijalne skrbi. U slučaju ostvarivanja ostalih prava nema zabilježbe u zemljišnim knjigama.

Banka je prodala moj dug Agenciji za naplatu dugovanja

Pitanje: Blokirana mi je mirovina preko HZMO-a, a službenica mi je rekla da je tvrtka Matrix poslala blokadu. Zamolila sam je da mi kaže po kojoj osnovi, jer nikada nisam dobila nikakvu obavijest o tome pa se nisam mogla niti žaliti. Ja s njima nisam nikad bila u nikakvim odnosima, već sam bila dužna banci, ali čak ne znam na što se točno dug

odnosi. Službenica je rekla da oni nemaju uvid u te podatke i da samo provode ovrhu. Molim savjet šta da radim? **(K.I., Pula)**

Odgovor: Trebali ste od FINE dobiti prethodnu obavijest o ovrši. Takvu obavijest FINA šalje putem e-građana, ili poštom ukoliko nemate osobni korisnički pretinac na e-građani. U FINI možete podnijeti zahtjev za uvid u vaš predmet ovrhe iz kojeg ćete vidjeti za što je ovrha pokrenuta i koliki je dug preostao i kada su poslali obavijest prema vama. Agencija Matrix nije vaš prvotni vjerovnik nego je taj dug kupila od nekoga, vjerojatno od banke, pa je sada ona vaš vjerovnik. U predmetu kod FINE bi trebali vidjeti na što se dugovanje odnosi, kako bi znali što dalje činiti i koji su vaši mogući razlozi za prigovore ili možda čak i zaustavljanje ovrhe. Imajte u vidu da dug obuhvaća i glavnicu, kamate, ali i troškove postupka (zastupanja, pristojbe...). što povećava ukupni iznos. Nažalost, područje prodaje dugovanja koje od banaka kupuju razne agencije za naplatu dugovanja u Republici Hrvatskoj nije dovoljno i pravilno regulirano i zbog toga se mnogi građani dovode u neznanje, blokade i postupke nad kojima nemaju ni kontrole, niti uvida.

Pribrojavanje radnog staža iz inozemstva

Pitanje: Imam 36 godina staža u Hrvatskoj i 20 mjeseci staža u Italiji. Kako mi se može priznati staž u Italiji za mirovinu zajedno sa stažem u hrvatskoj? **(A.B., Krk)**

Odgovor: Tzv. "pribrojavanje" radnog staža ostvarenog izvan RH može se ostvariti nakon evidencije tog inozemnog staža kod Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. To znači da će HZMO na Vaš zahtjev, a sukladno zakonu i ugovorima sklopljenim s drugim državama, na temelju njihovih podataka (postoji propisani obrazac koji će popuniti inozemno mirovinsko društvo tj. osiguravatelj) utvrditi Vaš inozemni staž i pribrojiti ga stažu ostvarenom u RH. No, tako zbrojeni staž osiguranja koristit će Vam samo za utvrđivanje dužine staža potrebnog za ostvarivanje prava na mirovinu. U ostalom dijelu, to jest u dijelu izračuna visine mirovine, u obzir se uzima samo staž osiguranja ostvaren u RH. Dakle, pokrenite postupak kod HZMO-a kako bi imali evidentiran ukupni staž i podnesite zahtjev za utvrđivanje razdoblja osiguranja navršenih u inozemstvu. Temeljem tako ukupno utvrđenog staža osiguranja utvrdit ćete ostvarivanje uvjeta za određenu vrstu mirovine. Talijanski dio mirovine, utvrđen prema talijanskim zakonima, stizat će Vam direktno na Vaš račun.

pravni
savjeti

Odgovara:
Štefica Salaj
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovanje
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/4655111/244
ili 01/4615797
e-mail:
suhsavjetovaliste
@gmail.com
ili
<https://www.suh.hr/savjeti/pitaj-pravnika/>

Zorana Koroman, predsjednica Podružnice SUH-a Dubrovnik

Vlada nije dovoljno zaštitila umirovljenike

„Dosta starijih ljudi postanu agresivni, ali to je zato što su nemoćni, žive u siromašnim uvjetima, i tako iskazuju emocije“

Zorana je rođena prije 80 godina u Mostaru, a kad je imala jednu godinu s obitelji je preselila u Dubrovnik, gdje živi i sada. U sretnom braku sa suprugom Krunom, inače umirovljenim sucem, dobila je kćer Miu (37 godina), koja je završila američki koledž te radi kao menadžerica. Zorana je nakon završene gimnazije završila trogodišnji studij za upravnog pravnik na Pravnom fakultetu u Zagrebu, a većinu radnog vijeka je provela u državnoj upravi, na imovinsko-pravnim poslovima, bavši se prije svega poslovima izvlaštenja, nacionalizacije, dodjele zemljišta, povratu nacionaliziranih nekretnina, te je često išla na teren i rasprave, na saslušanja te je posao bio poprilično zahtjevan.

Sa 32 godine staža otišla je u prijevremenu mirovinu 2003. godine, te podržava SUH u borbi da se svima koji su otišli u tu vrstu mirovine ona pretvori u starosnu kada se steknu uvjeti dobi za umirovljenje. U SUH se uključila 2012. godine, i to na nagovor bivšeg kolege s posla, a tadašnjeg predsjednika podružnice Ive Sršena. A u lipnju 2022. godine izabrana je za v.d. predsjednicu Podružnice SUH Dubrovnik.

Zorana kaže kako ona živi dobro, s obzirom da joj suprug ima „pristojnu“ mirovinu, ali i da joj je, za razliku od većine umirovljenika, prijelaz iz svijeta rada u svijet umirovljenika bio lagan.

„Ljudi se trebaju pripremiti u mladosti da imaju hobi, okupaciju, radost, tako ja već preko 40 godina pjevam u zboru Libertas, a nešto manje godina u Katedralnom zboru. Tako s Libertasom cijeli život uživam u pjevanju, društvu, putovanjima, a u Katedralnom zboru se više pjevaju duhovne pjesme. I to me jako ispunjava“.

Kad se priključila SUH-u shvatila je, kaže, kako je starijim osobama upravo mogućnost druženja i putovanja spas, jer se i u starijoj dobi rađaju nova prijateljstva.

„Primjerice zajedno odemo na neko putovanje i tamo se neki članovi prvi put upoznaju i onda ih vidim u gradu kako skupa idu u kazalište, na koncerte, pričaju, druže se, tada se osjećam jako ispunjeno, jer nije sve u novcu“, kaže Zorana.

Kaže kako je u starijoj dobi shvatila kako postoje samo dvije vrste ljudi, oni koji imaju obitelj, prijatelje i imaju nekoga da se druže, oslonac, te one koji su samci, koji se uglavnom s podmaklim godinama povlače u sebe, prestaju družiti, slabo komuniciraju, što onda postane okidač za razvoj depresije i drugih bolesti.

„Za one koji nemaju krug obitelji i prijatelja zato i je važno da se uključe u rad umirovljeničkih udruga, jer najbolji lijek u životu je smijanje, druženje, putovanje, čitanje knjiga. Primijetila sam da ima i dosta starijih ljudi koji postanu agresivni, ali to je zato što su nemoćni, žive u siromašnim uvjetima, i dolaze do situacije kad nemaju izlaza, i onda na taj način iskazuju svoje osjećaje“.

Kaže kako se umirovljenici u dubrovačkoj podružnici najviše žale na probleme s bolesti i nemoći, kao i na usamljenost koju osjećaju.

„Naša podružnica svojim članovima pomaže na razne načine, svaki Božić i Uskrs dijelimo bonove za kupnju namirnica, obično 30-ak eura, imamo donatore koji to osiguravaju, ali nažalost one najveće tvrtke se prave gluhe. Prije smo obilazili i naše najstarije i bolesne u njihovom domu, pa je to malo zamrlo zbog pandemije, ali mislimo ponovno se aktivirati i po tom

pitanju, s obzirom da mnogim starijim osobama puno znači da uopće mogu i popričati s nekim“.

S obzirom da su cijene hrane otišle u nebo, Zorana smatra da Vlada nije dovoljno zaštitila umirovljenike, jer su siromašni još siromašniji, a srednji sloj pomalo nestaje, te će, kaže, na kraju postojati samo bogati i siromašni.

„Trenutni položaj umirovljenika daleko je od dobrog, čak i unatoč povećanju mirovina i isplaćenim dodacima, jer mirovine nisu dovoljno pratile rast inflacije, što znači da živimo sve gore i gore. Za početak svakako treba promijeniti formulu usklađivanja mirovina, koja bi pratila rast cijena ili plaća u 100-postotnom iznosu, a za one s niskim mirovinama da budu još neki dodatci, jer sad imamo situaciju da usklađivanjem mirovina u jednakim postocima onaj koji ima više dobije više, a onaj koji ima malo dobije malo“.

Kao najveće dosadašnje uspjehe SUH-a na nacionalnoj razini ističe pravo umirovljenika da rade do polovice radnog vremena uz zadržavanje cijele mirovine, kao i novi model obiteljske mirovine kojim se po prvi put može uz vlastitu primati i dio mirovine premnulog partnera.

„Ne znam zbog čega se toliko dugo čekalo s ovim modelom obiteljske mirovine, to je trebalo biti uvedeno još davno, jer ga imaju i neke druge europske zemlje, isto kao što mnogi već imaju i sustav 13. mirovine, te bi se umjesto sad već pet dodataka na mirovinu koje je Vlada isplatila u zadnjih dvije godine, trebala i u Hrvatskoj uvesti 13. mirovina, koja bi bila zakonom obvezujuća, a ne da ovisi o dobroj volji političara“, zaključila je Zorana.

Igor Knežević